

A lekérdezés napja: 2001.10.02.

90/1997. (XI.28.) FM rendelet

a szőlő, komló, gyümölcs és dísznövény szaporítóanyagok előállításáról és forgalmazásáról

A növényfajták állami elismeréséről, valamint a vetőmagvak és vegetatív szaporítóanyagok előállításáról és forgalmazásáról szóló 1996. évi CXXXI. törvény 29.§-ának (5) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján - az érdekelt miniszterekkel egyetértésben - a következőket rendelem el:

I. Fejezet **Általános rendelkezések**

1.§ A rendelet hatálya kiterjed:

- a) a szőlő (*Vitis*) nemzetség fajtái, fajhibridjei bor-, csemege- és alany fajtái, a komlófajták, a torna- és spárgafajták, az 1. számú mellékletben felsorolt gyümölcstermő és alany célra használatos növényfajok és -fajták, a fásszárú dísznövények és a 2. számú mellékletben felsorolt minősítésre bejelentett lágyszárú dísznövények vegetatív szaporítású fajtáinak felhasználásra és forgalomba hozatalra szánt, valamint forgalomba hozott szaporítóanyagára, továbbá
- v) az a) pontban meghatározott szaporítóanyagot előállító, forgalomba hozó, forgalmazó, felhasználó természetes személyekre, jogi személyekre, jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságokra (a továbbiakban együtt: szervezet), valamint
- c) a szaporítóanyag előállításának és forgalmazásának ellenőrzését végző Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézetre (a továbbiakban: Intézet).

2.§ (1) A szaporítóanyagok előállítása, forgalmazása és felhasználása állami ellenőrzés alatt áll. Az ellenőrzési, minősítési, minőségtanúsítási feladatokat az Intézet látja el.

(2) A szaporítóanyag-tételeket az Intézeta szakterület szerinti előírásoknak, szabványoknak megfelelően kategóriába sorolással minősíti, a tételek faj-, fajtaazonossága, származása, szaporítási fokozata, növényegészségügyi állapota és külső minősége alapján. A tételeket a szakterületnek megfelelő származási igazolvánnyal, valamint tanúsító (certifikációs) címkével látja el.

(3) Szaporítóanyagot a növényvédelemről, a szőlő és borgazdálkodásról, valamint a hegyközségekről, továbbá a természet védelméről szóló külön jogszabályokkal összhangban a növényfajtákra és szaporítóanyagokra vonatkozó jogszabályok előírása szerint minősítve és meghatározott minőségben szabad előállítani, forgalomba hozni és felhasználni.

3.§ A szakágazatok részletes szakmai követelményeit szőlő esetében a 3-8. számú mellékletek, gyümölcs esetében a 9-12. számú mellékletek, dísznövény esetében a 13-14. számú melléklet tartalmazza.

II. Fejezet **Fogalommeghatározások**

4.§ A rendelet alkalmazásában:

- 1. Törzsvetítőanyag: elsődlegesen szaporítóanyag előállítására létesített és e célnak megfelelően kezelt növényállomány.
- 2. Szaporításra kijelölt ültetvény: eredetileg nem elsődlegesen szaporítóanyag előállítás céljára létesített, de megfelelő fajtatisztaságú és fajtaazonos, a vonatkozó előírásoknak megfelelő, szaporítás céljára ideiglenesen kijelölt ültetvény, ideértve a kijelölt fát is.
- 3. Kategória (származásfokozat): a szaporítás célját szolgáló ültetvény és a szaporítóanyag minősége, genetikai értéke alapján való besorolás, amely a szaporítás sorrendjében lehet: prebázis, bázis, certifikált (fajtaigazolt, minősített) és trandard (C. A. C.) fokozatú, attól függően, hogy a szaporítóanyag milyen fokozatú ültetvényből származik, vagy azt milyen kategóriájú szaporítóanyag felhasználásával állították elő. Az oltvány kategóriáját az

alacsonyabb származásfokozatú komponens határozza meg.

4. Standard szaporítóanyag (C. A. C.): nem törzskönyvből vagy az előírt feltételeknek részben megfelelő törzskönyvből származó, de szemlézett és a vonatkozó előírásoknak megfelelő szaporító-, ültetési vagy ültetvényanyag.

5. Ültetési (ültetvény-) anyag: vetőmagból vagy vegetatív növényi részből felnevelt, közvetlen kiültetésre (ültetvény létesítésre, telepítés céljára) alkalmas növény.

6. Faiskola (szőlő esetében szőlőiskola): gyökeres szaporító- és ültetvényanyagot előállító szaporító terület a rajta lévő növényállománnyal, felszerelésekkel, épületekkel, amelynek létesítését és fenntartását az intézet engedélyezte.

7. Faiskolai lerakat: faiskolában termelt gyökeres szaporító- és ültetvényanyag szaporító iskolán kívüli árusító helye (áruda, kertészeti áruház, lerakat stb.).

8. In vitro szaporítás: izolált körülmények között, laboratóriumban, mesterséges táptalajon történő sejt, szövet, merisztéma felhasználásával végzett szaporítás.

9. Fajtafenntartó szelektálás: az állami elismerésben részesített fajta eredeti értékmérő tulajdonságainak megőrzésére irányuló tevékenység, amelyet a vonatkozó előírások szerint a szaporítás célját szolgáló növényállományokban, a fajtajogosult vagy fajtafenntartó által, illetőleg annak felügyelete mellett végeznek.

10. Klón: egyetlen egyed vegetatív szaporulata.

11. Klóntípus: a fajtából a hasonló morfológiai bélyegek és kedvező termesztési tulajdonságok alapján kiválasztott egyedek összessége és ezek vegetatív származékai.

12. Minőségtanúsítás (certifikáció): annak hivatalos igazolása, hogy a szaporító- és ültetvényanyagot a termelő az érvényen lévő hazai és nemzetközi előírásoknak megfelelően állította elő és minősége a látható tulajdonságok vonatkozásában az előírásoknak megfelel, egyben a csomagolási egységek azonosítási jellel (árucímkével) való ellátása, a csomagolási egységek zárása fémzárral vagy egyéb olyan módon, hogy a csomagolási egység tartalma a zár megsértése nélkül ne legyen hozzáférhető.

13. Fajtaazonos szaporítóanyag: a megjelölésnek megfelelő fajtájú (klón) szaporítóanyag, amely oltvány esetében az alanyfajtára is vonatkozik.

14. Fajtatizta szaporítóanyag: a tétel vagy csomagolási egység megjelölésétől eltérő fajú, fajtájú, klónú, klóntípusú, alanyú egyedet nem tartalmaz.

15. Vírusmentes (VF) növényállomány, szaporító- és ültetvényanyag: olyan vírusmentes anyanövényekről, illetőleg azok vírusmentesen fenntartott szaporulatáról származó növény, amelyet nemzetközileg elismert tudományos módszerekkel megvizsgáltak, az adott fajt fertőző valamennyi vírustól és víruszerű kórokozótól mentesnek találtak, továbbá a termesztés során a vírusmentes technológiai előírásokat megtartották és azt az illetékes növényegészségügyi hatóság igazolja.

16. Vírustesztelt (VT) növényállomány, szaporító- és ültetvényanyag: olyan növényanyag, amelyet nemzetközileg elismert tudományos módszerekkel vírushatározásra vizsgáltak, és az adott fajra jellemző, meghatározott gazdasági kárt okozó vírusoktól és víruszerű szervezetektől mentesnek találtak, valamint azt vírusmentes technológiai előírások szerint állították elő és azt az illetékes növényegészségügyi hatóság igazolja.

17. Tünetmentes növényállomány, szaporító- és ültetvényanyag: laboratóriumi és vizuális vizsgálat alapján vírustüneteket nem mutató növényanyag.

18. Törzskönyv: a törzskönyvezett és törzskönyvezésre előjegyzett állományok hivatalos nyilvántartása.

19. Szaporító- és ültetési (ültetvény-) anyagtétel: azonos fajú, fajtájú, alanyú, klón megjelölésű, kategóriájú, származási helyű, korú, szaporító- és ültetvényanyag egy egységként kezelt mennyisége.

20. Szaporító- és ültetési (ültetvény-) anyag forgalmazás: az anyag készletezése, bemutatása, eladásra való felkínálása, eladása vagy szállítása más részére bármilyen formában.

21. Kiskereskedelmi, lerakati forgalmazás: a faiskolai engedélyes telephelyén kívül végzett, a végső felhasználók részére történő kistételes ültetési (ültetvény-) anyag értékesítés.

22. Nagybani forgalmazás: viszonteladói tevékenység, a termelőktől átvett szaporítóanyag nagytételű értékesítése a felhasználók, lerakatok részére, valamint a szaporítóanyag export és import.

23. Szaporító- és ültetési (ültetvény-) anyag előállító: az előírt jogszabályi feltételeknek megfelelő szervezet vagy természetes személy.

Törzskönyvezés

5.§ (1) A fajtajogosultnak vagy a fajta fenntartójának minden faiskolai termelést szolgáló faj, fajta kiinduló egyedét vagy növényállományát törzskönyvezésre az Intézetnek be kell jelentenie.

(2) A bejelentésnek tartalmaznia kell: a növény eredetét, az ültetés idejét és mellékelni kell a

növényegészségügyi alkalmasságot igazoló jegyzőkönyvet, valamint a terület helyszínrajzát a növények pontos hely megjelölésével.

(3) A törzskönyvezésre bejelentett növényeket az Intézet által összehívott szakbizottság bírálja el. A bizottság javaslata alapján az alkalmasnak minősített növényeket az Intézet a törzskönyve bejegyzi és erről a bejelentőt értesíti.

(4) Az Intézet a törzskönyvezett fajok és fajták listáját a fajtajogosult és a fajtafenntartó megjelölésével rendszeresen közzéteszi.

(5) A fajtajogosult az állami elismerésre bejelentett, de még állami elismerésben nem részesített fajta kiindulási egyedéből vagy egyedeiből létesített növényállományt törzskönyvi előjegyzésre a (2) bekezdésben foglaltak szerint bejelentheti az Intézetnek.

Törzsültetvény létesítése és ellenőrzése

6.§ (1) A termelés színvonalának javítása érdekében a szőlő-, komló-, gyümölcs- és dísnövényfajták szaporítóállományát magas genetikai értékű, egészséges szaporítóanyaggal és ültetési (ültetvény-) anyaggal (a továbbiakban: ültetési anyag) kell rendszeresen felújítani. A törzsültetvények létesítése, fenntartása, rendszeres felújítása állami feladat, amelyen belül előnyt élveznek a vírusmentes prebázis és bázis törzsültetvények.

(2) A fajtajogosultnak az állami elismerésben részesített növényfajta törzskönyvezett növényeinek felhasználásával központi törzsültetvényt (szaporító- és ültetési anyagot termőt és törzsgyümölcsöt) kell létesítenie. Központi törzsültetvény létesíthető a törzskönyvi előjegyzésbe vett növényfajok és fajták növényiról is.

(3) Törzsültetvényt szőlő és gyümölcs esetében csak faiskolai engedélyes, dísnövény esetében más természetes személy vagy szervezet is létesíthet az Intézet előzetes engedélyével. A létesítés iránti kérelmet a telepítést megelőző legalább 1 hónappal kell az Intézethez előterjeszteni. A vonatkozó növényegészségügyi előírások meglétét, illetve megtartását az illetékes növényegészségügyi hatósággal igazoltatni kell. A fajta, klón szaporításához a fajtajogosult engedélyét is mellékelni kell. Bázis (központi) törzsültetvény csak vírusmentes prebázis kategóriájú klón ültetvényanyaggal létesíthető.

(4) Az Intézet a törzsültetvény létesítésének engedélyezéséről és megszüntetéséről értesíti a kérelmezőt, az illetékes növényegészségügyi hatóságot és a földművelésügyi hivatalt, valamint az illetékes hegyközséget.

(5) A szaporítás célját szolgáló törzsültetvényekben a törzsültetvény fenntartója, szőlő esetében a fajtafenntartó vagy megbízottja köteles folyamatos fajtafenntartást végezni és az ültetvényt minősítésre, szemlére előkészíteni e rendelet és a szabványok előírásai szerint.

(6) Az Intézet a törzsültetvények minősítését, szemlét a vizsgálatra optimális időpontban legkésőbb november 1-jéig köteles végrehajtani.

(7) Az Intézet a törzsültetvények minősítése, szemléje alapján jegyzőkönyvben foglal állást, hogy a törzsültetvényt milyen kategóriájúnak fogadja el, illetőleg engedélyezi-e a törzsültetvényből szaporítóanyag szedését, forgalomba hozatalát, továbbá

- a) a törzskönyvi előjegyzettnek, törzskönyvezettnek megfelelő állományokat a törzskönyvbe felveszi, és erről az érdekelteket külön értesíti,
- b) a központi (bázis) és üzemi (certifikált) törzsültetvény elfogadásáról tanúsítványt állít ki.

(8) A törzsültetvény megszüntetéséről a tulajdonosnak az Intézetet értesítenie kell, amely a tanúsítványt visszavonja.

7.§ (1) Szaporító alapanyagok csak olyan szaporítás céljára telepített vagy előkészített ültetvényben szabad forgalomba hozatal céljára előállítani, amelynek

- a) fajtája, klónja a Nemzeti Fajtajegyzékben, illetve az ideiglenes szaporításra engedélyezett fajták jegyzékében szerepel, és a fajtajogosult engedélyezte a fajta szaporítását - a 88/1997. (XI.28.) FM rendelet 1. számú mellékletében fel nem sorolt növényfajok fajtái, továbbá kísérlet és az export céltermeltetés kivételével -,

- b) megfelel a vonatkozó növényegészségügyi előírásoknak,
- c) kategóriája törzskönyvezésre előjegyzett vagy törzskönyvezett (prebázis), központi (bázis), üzemi (certifikált) törzsültetvény vagy szaporításra kijelölt ültetvény,
- d) az ültetvényt az Intézet minősítette és évenként legalább egy alkalommal szemlélte, és az a követelményeknek megfelelt.

A 7.§ (1) bekezdésének bevezető mondata és a) pontja a 45/1998. (VI.16.) FM rendelet 2.§ (1) bekezdésével megállapított szöveg.

(2) Amennyiben törzsültetvényben nincs a szaporításhoz szükséges mennyiségben és minőségben alapanyag, akkor az Intézet - kérelemre ideiglenesen a szaporítás céljára ültetvényt, növényállományt jelöl ki, illetve engedélyez.

(3) Az Intézethez évenkénti minősítő szemlére gyümölcs szaporítóanyagok esetében február 15-ig, szőlő és dísznövény szaporítóanyagok esetében május 15-ig be kell jelenteni:

- a) a törzskönyvi előjegyzett, illetve törzskönyvezett növényállományt,
- b) a központi üzemi törzsültetvényt,
- c) a szaporításra kijelölt ültetvényt, növényállományt.

A kérelemben fel kell tüntetni az a)-c) pontban meghatározott ültetvények fajtáját, területét vagy egyedszámát és helyét (helység, hrsz. táblaszám), a kérelmező nevét és címét.

III. Fejezet

FAISKOLA LÉTESÍTÉS ÉS ÜZEMELTETÉS, SZAPORÍTÓANYAG FORGALMAZÁS

Szaporítóiskola létesítés, üzemeltetés

8.§ Szőlő, komló, gyümölcs és díszfaiskolai szaporító- és ültetési anyagot forgalomba hozatal céljából előállítani, árutermelő szőlőiskolát, komlóiskolát, gyümölcsfaiskolát, díszfaiskolát (a továbbiakban együtt: szaporító iskolát) létesíteni csak az Intézet előzetes engedélyével szabad.

(2) Az engedély iránti kérelmet a szaporítás megkezdése előtt kell az Intézethez benyújtani.

(3) Az Intézet a szaporítóiskola létesítését és üzemeltetését a kérelmező részére akkor engedélyezi, ha

- a) kérelmező vagy közreműködő családtagja, illetőleg alkalmazottja szakirányú végzettséggel vagy szakvizsgával rendelkezik, a kérelemhez a szakirányú végzettséget igazoló bizonyítványt kell mellékelni,
- b) a szaporításhoz a szakmai feltételek biztosítottak, a termesztésre kijelölt terület a melléklet vázrajz alapján beazonosítható,
- c) a terület növényegészségügyi szempontból szaporítás céljára megfelel, szőlőiskola és gyümölcsfaiskola talaja vírusmentes vagy vírusmentesített növényanyag szaporítása esetén betegséget okozó káros szervezetektől, vektoroktól, különösen vírusvektoroktól, nemadódáktól mentes, és ezt a területileg illetékes növényegészségügyi hatóság igazolja,
- d) a kérelmező igazolja, hogy tagja a termékpálya szerinti terméktanácsnak, vagy annak tagszervezetének,
- e) a kérelmező a kérelem benyújtását megelőzően nem sértette meg szándékosan a növényfajták állami elismerésére, valamint a szaporítóanyag előállítására, forgalmazására és felhasználására vonatkozó jogszabályok előírásait,
- f) a faiskolai engedélyt az Intézet határozatlan vagy határozott időre adja ki.

A 8.§ (3) bekezdésének c) pontja a 45/1998. (VI.16.) FM rendelet 2.§ (2) bekezdésével megállapított szöveg.

(4) Az engedély adataiban történt bármilyen változást az engedélyes köteles 30 napon belül írásban bejelenteni az Intézetnek.

(5) Az Intézet a szaporítóiskolai engedélyt visszavonja, ha

- a) az engedélyes a szaporítási tevékenységet megszünteti,
- b) az engedélyes a szaporítóanyag előállítással, forgalmazással vagy fajtahasználattal kapcsolatos jogszabályokat, előírásokat megszegi,
- c) a szaporítóiskolai terület növényegészségügyi szempontból alkalmatlanná válik, és az illetékes növényvédelmi

- hatóság az engedély visszavonását javasolja,
d) az engedélyes három egymást követő évben nem folytat termelést,
e) a (3) bekezdés szerinti feltételek valamelyike nem teljesül.
A megszűnt faiskolában lévő szaporítóanyag kitermelésének és felhasználásának határidejét az Intézet írja elő.

(6) Az Intézet köteles az engedély kiadásáról vagy visszavonásáról az illetékes földművelésügyi hivatalt és megyei növényegészségügyi hatóságot, valamint az illetékes hegyközséget és az agrárkamarát értesíteni.

Szerződéses termeltetés

- 9.§ (1) A gyümölcsfaiskolai vagy díszfaiskolai engedélyes meghatározott összetételű és mennyiségű szaporító- és ültetvényanyag előállítására szerződést köthet olyan természetes személlyel vagy szervezettel, amely a vállalt szaporítóanyag előállításához a 8.§ (3) bekezdésének b) és c) pontjában foglalt feltételekkel rendelkezik.
- (2) A szaporítóiskolai engedéllyel rendelkező termelőnek a szerződés megkötésével egyidejűleg az Intézettől kérnie kell az engedély hatályának kiterjesztését a szerződéses területre.
- (3) A szaporítóanyag termelésre vonatkozó szerződés egy példányát a tevékenység megkezdése előtt meg kell küldeni az Intézetnek.
- (4) A szerződéses termelő csak a szaporítóiskolai engedélyes (termeltető) által rendelkezésre bocsátott igazolt származású szaporító alapanyagokat használhatja fel, és az általa előállított szaporító- és ültetési anyagot csak a termeltető hozhatja forgalomba.

Házi faiskola

- 10.§ (1) Saját célra történő szaporítás esetén a termelő házi szőlőiskolát vagy házi gyümölcsfaiskolát (a továbbiakban: házi faiskola) létesíthet. A házi faiskolában előállított ültetési anyag forgalomba nem hozható.
- (2) A házi faiskola létesítését az Intézetnek és az illetékes növényegészségügyi hatóságnak évente május 15-ig be kell jelenteni. A bejelentésben meg kell jelölni a házi szaporítóiskola helyét (helység, hrsz.), területét, a szaporított fajta mennyiségét, kategóriáját, oltvány esetében alanyát, a szaporító gazdaság nevét és címét. A termelőnek a fajta szaporításához be kell szereznie a fajtajogosult engedélyét.
- (3) Házi faiskolában csak a 7.§-ban foglalt feltételeknek megfelelő szaporítóanyagot lehet felhasználni.

Ellenőrző termesztés

- 11.§ (1) Amennyiben a szaporítóanyag életképessége, fajtaazonossága vagy fajtatisztasága tekintetében kétség merül fel, illetőleg az érdekelt termelő kéri, akkor a szaporítóanyag ellenőrző termesztését kell elrendelni. a mintavételt és az ellenőrzött termesztést a vonatkozó szabványok szerint kell végezni.
- (2) Az ellenőrző termesztés eredményéről az Intézet okiratot állít ki, melyet az érdekeltnek részére megküld.

Tételek elkülönítése, nyilvántartások, szakadminisztráció

- 12.§ (1) A szaporítóanyagtermelő ültetvény és az árutermelő faiskola fenntartója köteles a felhasznált, előállított és forgalomba hozott szaporító- és ültetési anyagokról az Intézet által rendszeresített nyilvántartást folyamatosan vezetni, és azt az ellenőrzés során az Intézet részére átadni vagy megküldeni. A nyilvántartást és mellékleteit (jegyzőkönyvek, származási igazolványok stb.) legalább 10 évig meg kell őrizni.
- (2) A szaporító- és ültetési anyagot a szaporítás, nevelés, kitermelés, osztályozás, árukikészítés, kötegelés (csomagolás), tárolás és szállítás során tetelenként el kell különíteni és egyértelműen kell megjelölni, továbbá gondoskodni kell arról, hogy minőségét a szállítás és tárolás során megőrizze.
- (3) A díszfaiskolai engedéllyel rendelkező az általa előállított és forgalomba hozott szaporítóanyagokról az alábbi nyilvántartásokat köteles vezetni:

- a) szaporítási napló - a növények nevének, származásának, a szaporítás idejének, módjának és mennyiségének rögzítése,
- b) helyszínrajz - a táblák, ágyak, szaporító berendezések feltüntetésével,
- c) táblatörzslap - a tábla számának, területének, a soronkénti telepített növények nevének, ültetési idejének, termékkategóriájának, mennyiségének megjelölésével,
- d) éves növényállomány leltár - az adott naptári évben szaporított, nevelés alatti és értékesített növény mennyiségeket fajtanként és termékkategóriáinként tartalmazza.

IV. Fejezet

Szaporítóanyag forgalmazás

Általános követelmények

13.§ (1) Az árutermelő faiskola és a törzssültetvény fenntartója a minősített vagy ellenőrzött szaporító- és ültetési anyagot telephelyéről külön engedély nélkül forgalomba hozhatja.

(2) Szaporítóanyagot csak a 6., 7., 8., 10. és 11. számú mellékletekben és a vonatkozó szabványokban előírt minőségben, csomagolásban, továbbá termékjelöléssel szabad forgalomba hozni.

(3) Kötegelten certifikált ültetési anyag esetében a kötegnél kisebb tételű értékesítésnél az eladó köteles a szaporítóanyagot kötegelni, saját (nem certifikációs) árucímkével ellátni, azon feltüntetni a szaporítóanyag fajtáját, klónját, oltvány esetén alanyát, kategóriáját, mennyiségét és a termelő nevét, címét. Termesztőedényes szaporítóanyagok esetében, az árucímkét szállítóegységként (ládánként) kell az eladónak elhelyezni.

(4) Megbontott kötegű vagy csomagú szőlő és gyümölcs szaporító alapanyagot tovább értékesíteni (vizsonteladás) nem szabad.

(5) A szőlő és gyümölcs szaporító- és ültetvényanyag felhasználás és forgalomba hozatal esetén az engedélyes köteles az Intézet által szigorú számadású nyomtatványként átadott származási igazolványt kiállítani, és annak egy példányát az árutétel kísérlőjeként a vásárlónak átadni - amely a garanciát biztosítja -, egy példányát az Intézet részére megküldeni, egy példányát pedig a nyilvántartáshoz csatolni. Telephelyről történő kistételes értékesítés esetén a 15.§ szerint kell eljárni.

(6) Az előírásnak nem megfelelő módon előállított, vagy nem megfelelő minőségű szaporítóanyag szaporítóanyaghiány esetén az Intézet külön engedélye alapján hozható forgalomba. Az Intézet az engedélyben köteles meghatározni a forgalomba hozatal feltételeit. Az engedélykérelemhez mellékelni kell a termékpálya szerinti termék tanács, az illetékes területi hegyközségi tanács és az agrárkamara véleményét. Az előállító és a forgalmazó köteles tájékoztatni az átvevőt az Intézet engedélyében meghatározott korlátozásokról. A származási igazolványon, a szaporító- és ültetési anyag valamennyi csomagolási egységén vagy az árucímként az engedélyezés tényét, okát és a korlátozó feltételeket fel kell tüntetni.

Kiskereskedelmi forgalmazás

14.§ (1) Szőlő, gyümölcs és díszfaiskola ültetési anyag az engedélyes telephelyén kívül vagy vizsonteladás céljából lerakatban, egyéb értékesítő helyen az Intézet előzetes engedélyével hozható forgalomba.

(2) Az Intézet lerakat vagy egyéb értékesítési hely létesítését akkor engedélyezi, ha

- a) az árusítóhely vezetője a szakiránynak megfelelő 8.§ (3) bekezdésének a) pontja szerinti végzettséggel rendelkezik,
- b) az árusítóhelyen a szakmai feltételek biztosítottak, adottak a szaporítóanyag minőségének és életképességének, épségének megőrzésére, az egyes tételek elkülönítésére, megjelölésére vonatkozó feltételek,
- c) az illetékes növényegészségügyi hatóság szakhatósági hozzájárulásában létesítésének engedélyezését javasolta.

(3) Az engedély kiadásáról az Intézet köteles értesíteni az illetékes földművelésügyi hivatalt és az illetékes növényegészségügyi hatóságot.

15.§ (1) A lerakat csak az Intézet által előzetesen minősített (certifikált), ellenőrzött, származási igazolvánnyal

rendelkező ültetési anyagot vehet át értékesítésre, és hozhat forgalomba. A vásárolt tételekről köteles folyamatosan nyilvántartást vezetni és azt legalább 5 évig megőrizni.

(2) A lerakat üzemeltetése során folyamatosan gondoskodni kell a szaporítóanyagok

- a) minőségének, életképességének és épségének megőrzéséről,
- b) a tételek megjelöléséről, keveredésének megakadályozásáról,
- c) minőség szerinti elkülönítéséről,
- d) selejt térről.

(3) Gondoskodni kell a növényegészségügyi előírások betartásáról, amelyet az illetékes növényegészségügyi hatóság szükség szerint, de legalább évente egyszer ellenőriz.

(4) Az árusító helyen jól látható módon fel kell tüntetni a szaporítóanyagok árumegnevezését, árát, fajtáját, szőlő- és gyümölcsoltvány esetén alanyát.

(5) A faiskolai lerakatban a vásárló részére hozzáférhetővé kell tenni a szaporítóanyagokra vonatkozó szabványokat és más minőségi előírásokat.

(6) Az árusítóhely az értékesítés során az eladott szaporítóanyagról a vevő kérésére eladási jegyzéket köteles adni, mely tartalmazza:

- a) az árusítóhely és a vásárló megnevezését, címét,
- b) az értékesítés időpontját,
- c) az ültetési anyag mennyiségét, fajtáját, kategóriáját, szőlő- és gyümölcsoltvány esetén alanyát, árát.

(7) A lerakatot az Intézet és az illetékes földművelésügyi hivatal ellenőrzi.

(8) Az Intézet a lerakat engedélyét visszavonja, ha az árusítóhelyen ismételten vagy súlyosan megszegték a szaporítóanyag forgalmazására vonatkozó előírásokat.

Nagykereskedelmi forgalmazás

16.§ (1) Szaporítóanyag nagykereskedelmi forgalmazását nem faiskolai engedélyes az Intézet előzetes engedélyével végezhet. Az Intézet engedélye nem pótolja a kereskedelmi tevékenységhez szükséges egyéb feltételeket.

(2) Az Intézet a nagybani forgalmazást akkor engedélyezi, ha

- a) a kérelmező vagy alkalmazottja az szakiránynak megfelelő, legalább középfokú végzettséggel rendelkezik,
- b) a kérelmezőnél a forgalmazás szakmai feltételei biztosítottak,
- c) a kérelmező tagja a termékpálya szerinti terméktanácsnak,
- d) a kérelmező a kérelem benyújtását megelőzően nem sértette meg a szaporítóanyag előállításra, felhasználásra vagy forgalomba hozatalára vonatkozó jogszabályokat.

(3) A nagybani forgalmazó köteles

- a) a szaporító- és ültetvényanyag forgalomba hozatalára vonatkozó jogszabályok előírásait megtartani,
- b) a vásárolt és értékesített szaporítóanyag-tételekről folyamatosan, nyilvántartást vezetni, és a bizonylatokkal együtt ezt legalább 5 évig megőrizni,
- c) az értékesített tételekről viszonteladói származási igazolványt kiállítani, annak egy példányát a vásárló részére átadni, egy példányát pedig az Intézetnek folyamatosan megküldeni.

(4) Az Intézet az engedély visszavonását kezdeményezi, ha az engedélyes a szaporítóanyag forgalomba hozatalát szabályozó jogszabályokat megszegte.

Szaporítóanyag import, export

17.§ (1) Forgalomba hozatal céljára csak a rendelet előírásainak megfelelő szaporítóanyagot lehet importálni

- a) szőlő, gyümölcs, komló esetében a termékpálya szerinti termék tanács és az illetékes agrárkamara javaslata alapján az Intézet előzetes szakmai engedélyével;
- b) díszfák, -cserjék esetében

1. díszfaiskolai engedéllyel nem rendelkező forgalmazó dísznövény szaporítóanyagot csak az Intézet külön engedélyével,
2. díszfaiskolai engedéllyel rendelkező termelő- az Intézet egyidejű tájékoztatása mellett importálhat.

(2) A szaporítóanyag importálása iránti kérelemnek tartalmaznia kell a szaporítóanyag fajtát, fajtáját, klónmegjelölését, alanyát, kategóriáját, mennyiségét, növényegészségügyi állapotát, származási helyét és a szállítás időpontját (határidejét), valamint a felhasználásra vonatkozó igényeket.

(3) A behozott szaporítóanyag tárolási helyéről és mennyiségéről az importáló köteles 2 napon belül az Intézetet értesíteni és kérni annak belföldiesítő ellenőrzését. Az Intézet jogosult az import szaporítóanyagot e rendelet és a vonatkozó hazai szabványok, előírások szerint ellenőrizni és abból mintát venni.

(4) Belföldi célra a tétel csak abban az esetben használható fel, és hozható forgalomba, ha a növényanyag

- a) a növényegészségügyi előírásoknak megfelel,
- b) származása, illetve fajtaazonossága, kategóriája, az exportáló ország illetékes hatóságainak minősítő bizonyítványa, valamint az előállító által kiállított származási igazolvány alapján igazolt,
- c) a hazai előírásoknak megfelelő fajú, fajtájú, kategóriájú és minőségű.

(5) A beérkezett szaporítóanyag-tételekről az Intézet honosító belföldi származási igazolványt állít ki, ami a felhasználó, illetve a tételek megosztása esetén a viszonteladó alapbizonylata.

(6) Külföldi bértermeltetés esetén - amennyiben a fajta nálunk nem szaporítható - teljes mennyiségét kötelező kiszállítani az országból.

(7) Szaporítóanyagot exportálni a termékpálya szerinti terméktanács előzetes egyetértésével, a fajtajogosult előzetes hozzájárulásával az Intézet által kiállított, a nemzetközi előírásoknak megfelelést igazoló tanúsítvánnyal kísértén szabad. Dísznövények szaporítóanyaga az engedélyes által kiállított származási igazolvánnyal exportálható, amelynek jogosultságát kérésére az Intézet igazolja.

V. Fejezet

Hatósági ellenőrzés

18.§ (1) A szaporítóanyagok előállításának, forgalmazásának és felhasználásának állami ellenőrzését az Intézet látja el.

(2) Az ellenőrzés során a vonatkozó rendeletek és szabványok szerint jár el, és megállapításait jegyzőkönyvben rögzíti.

(3) Tevékenysége kiterjed minden olyan helyre, ahol a szaporítóanyag előállítását, kezelését, tárolását végzik, továbbá, ahol szaporítóanyagot forgalomba hoznak, árusítanak vagy felhasználnak.

(4) Az Intézet az ellenőrzés során jogosult:

- a) a növényi szaporítóanyagok nyilvántartásával, forgalmazásával, felhasználásával kapcsolatos iratokba betekinteni, azok valódiságát vizsgálni, róluk másolatot készíteni vagy azt bekérni;
- b) a növényi szaporítóanyagokból térítés nélkül a vonatkozó szabvány szerint mintát venni;
- c) az ellenőrzés során továbbszaporításra alkalmatlannak minősített növényállomány magtermését, szaporítóanyagát, továbbá az egyes szaporítóanyag-tételeket vagy a termelő teljes termését szaporítóanyagként a forgalomba hozataltól és a saját célú felhasználástól eltiltani;
- d) a nem megfelelő minőségű szaporítóanyag zárolására és a zárlat feloldására;
- e) a nem igazolt származású és nem megfelelő minőségű, más célra fel nem használható szaporítóanyag megsemmisítésének elrendelésére;
- f) faiskolai lerakatok ellenőrzésére;
- g) szabálysértési vagy büntetőeljárást kezdeményezni.

(5) Az Intézet jogosult minőségvédelmi bírságot kiszabni, ha

- a) termelő vagy a forgalmazó nem a rendeletnek megfelelően előállított, az Intézet által nem minősített szaporítóanyagot hoz forgalomba, vagy azt eladásra felkínálja,

b) a forgalomba hozatalra szánt szaporítóanyag minősége nem felel meg a rendelet előírásainak.

19.§ (1) Az Intézet a szaporító- és ültetvényanyagok előállítására, illetve forgalmazására vonatkozó szabályok megszegése esetén a következő mértékű minőségvédelmi bírságot szabhatja ki:

a) a szaporítóanyag értéke kétszeresének megfelelő összegű minőségvédelmi bírság szabható ki azzal szemben, aki:

1. állami elismerésben nem részesített vagy szaporításra nem engedélyezett fajtájú szaporítóanyagot hoz forgalomba, tart készletében forgalomba hozatal céljából, vagy ilyet engedély nélkül importál,
2. faiskolájában, szőlőiskolájában szaporításra nem engedélyezett ültetvényből (törzsültetvényből, szaporításra kijelölt ültetvényből, kijelölt fáról) származó szaporító alapanyagot használt fel,
3. jogszabály vagy egyéb előírásnak nem megfelelő szaporítóanyagot, nem minősített szőlő- és gyümölcs-faiskolai szaporítóanyagot hoz forgalomba, tart készletében forgalomba hozatal céljából.
4. a szaporítóanyag előállítással és forgalmazással kapcsolatos e rendeletben előírt nyilvántartási kötelezettségét elmulasztja vagy egyes szaporítóanyag-tételeket a nyilvántartásban nem szerepeltet,
5. a szaporítóanyag származását nem tudja igazolni.

b) a szaporítóanyag értéke négyszeresének megfelelő összegű minőségvédelmi bírság szabható ki azzal szemben, aki

1. engedély nélkül létesít vagy szüntet meg törzsültetvényt, illetőleg annak létesítéséhez vagy pótlásához nem megfelelő minőségű ültetési-, ültetvényanyagot használ fel,
2. szaporítóanyagot forgalomba hozatal céljából engedély nélkül állít elő vagy hoz forgalomba, illetőleg házi faiskoláját nem jelenti be,
3. a szaporítóanyag forgalomba hozatala során a termelő és nagykereskedelmi forgalmazó a vásárló részére nem ad az Intézet által rendszeresített származási igazolványt, a kiskereskedelmi forgalmazó pedig e rendeletben előírt eladási jegyzéket,
4. a szaporítóanyagon vagy az azt kísérő okmányokon (származási igazolvány, eladási jegyzék stb.) megtévesztő vagy a valóságnak nem megfelelő megjelölést, megnevezést alkalmaz.

(2) Az (1) bekezdés a)-b) pontjaiban meghatározott minőségvédelmi bírság kétszerese szabható ki azokkal szemben, akik a szaporítóanyagok előállítására vonatkozó szabályokat ismételten, többször megszegik, vagy nagy mennyiségű szaporítóanyagot állítanak elő, illetve forgalmaznak jogellenesen.

20.§ (1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 5. napon lép hatályba.

(2) A korábban kiadott faiskolai engedélyk 1997. december 31-én érvényüket veszítik. Az engedély érvényessége meghosszabbítható, ha az engedélyes a szaporítóanyag előállítására vonatkozó jogszabályokat megtartotta, továbbá az utolsó három évben szaporítóanyagot állított elő. Amennyiben az engedély érvényét veszítette, az engedélyes az 1997-ben előállított ültetési anyagot 1998. május 15. napjáig forgalomba hozhatja, továbbá kérheti a faiskolában lévő szaporítóanyag továbbnevelésének, majd kitermelésének engedélyezését az Intézettől.

(3) Ez a rendelet a Magyar Köztársaság és az Európai közösségek és azok tagállamai között társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás tárgykörében az Európai Közösségek jogszabályaihoz való közelítés érdekében részben átveszi a következő közösségi irányelveket:

A Tanács 68/193 EGK irányelve a szőlő vegetatív szaporítóanyagának forgalmazásáról

A Tanács 91/682 EGK irányelve A dísznövények szaporítóanyagának forgalmazásáról

A Tanács 92/33 EGK irányelve a zöldség növényi részek és szaporítóanyagok - a vetőmag kivételével - forgalmazásáról

A Tanács 92/34 EGK irányelve a gyümölcsfajták szaporító- és ültetvényanyagának forgalmazásáról

A Bizottság 93/64 EGK irányelve a gyümölcsfajták szaporító- és ültetvényanyagának forgalmazásáról szóló, a Tanács 92/34 EGK irányelve szerint a termelők és forgalmazók ellenőrzésének végrehajtásáról

A Bizottság 93/48 EGK irányelve a Tanács 92/34 EGK irányelve szerinti gyümölcstermelésre szolgáló gyümölcsfajok C. A. C. szaporító- és ültetvényanyag követelményeinek meghatározásáról

A Bizottság 93/49 EGK irányelve a Tanács 91/682 EGK irányelve szerinti dísznövényfajok szaporítóanyaga és növényi részei követelményeinek meghatározásáról

A Bizottság 93/63 EGK irányelve a dísznövények szaporítóanyagának és növényi részeinek forgalomba

hozataláról szóló a Tanács 91/68 EGK irányelve szerinti intézmények ellenőrzésének végrehajtási szabályairól

A Bizottság 93/78 EGK irányelve növények és dísznövények szaporító anyagának forgalomba hozataláról szóló 91/682 EGK irányelv módosításáról

1. számú melléklet a 90/1997. (XI.28.) FM rendelethez

A rendelet hatálya alá tartozó gyümölcsfajok

1. *Corylus avellana* L. mogyoró
2. *Castanea sativa* Mill. gesztenye
3. *Cydonia* Mill. birs
4. *Fragaria x ananassa* Duch. szamóca
5. *Hippophae rhamnoides* L. homoktövis
6. *Juglans regia* L. dió
7. *Malus* Mill. alma
8. *Mespilus germanica* L. naspolya
9. *Prunus amygdalus* Batsch mandula
10. *Prunus armeniaca* L. kajszi
11. *Prunus avium* L. cseresznye
12. *Prunus cerasus* L. meggy
13. *Prunus domestica* L. szilva
14. *Prunus persica* (L.) Batsch őszibarack
15. *Prunus salicina* Lindl. japán szilva
16. *Pyrus dommunis* L. körte
17. *Pyrus pyrifolia* (Burm. f.) Nakai japán körte
18. *Ribes* L. ribiszke, köszméte, ribiszke x köszméte
19. *Rubus* L. málna, szeder, málnaszeder
20. *Sambucus nigra* L. bodza
21. *Vaccinium* L. áfonya

továbbá a fenti nemzetségek és fajok hibridjei és azok az alanyok amelyekre a felsorolt nemzetségek, fajok vagy hibridjeik szaporítóanyagát oltották vagy rájuk fogják oltani.

2. számú melléklet a 90/1997. (XI.28.) FM rendelethez

Minősítésre (certifikációra) bejelenthető lágyszárú dísznövények

- *Pelargonium* L.,
- *Dendranthema* (*Chrysanthemum*) x *grandiflorum* (Ramat.) Kitam.,
- *Dianthus caryophyllus* L. és hibridjei,
- *Gerbera* L.

3. számú melléklet a 90/1997. (XI.28.) FM rendelethez

Fogalommeghatározások, szőlőszaporítás

1. Szaporítás célját szolgáló növényállományok: olyan ültetvények, szőlőiskolák, melyek a szőlő továbbszaporítását szolgálják.
2. Törzskönyvezett, törzskönyvezésre előjegyzett (prebázis) szőlőállomány: fajtaelismerésre vagy honosításra bejelentett, kiindulási növényekből létesített ültetvény, melyet az Intézet törzskönyvi előjegyzésbe vett, a fajta elismerése után pedig törzskönyvezett, megfelel a 4. számú melléklet előírásainak, továbbá a hivatalos minősítés alkalmával a követelményeknek.
3. Központi (bázis) törzsszőlő: törzskönyvezett, illetve törzskönyvi előjegyzett szőlőállomány prebázis szaporítóanyagának felhasználásával, a nemesítő vagy fajtafenntartó felügyelete mellett létesített és fenntartott ültetvény, mely megfelel a 4. számú melléklet előírásainak, továbbá a hivatalos minősítés alkalmával a követelményeknek.
4. Üzemi (certifikált) törzsszőlő: legalább központi törzsszőlő bázis szaporítóanyagának felhasználásával létesített ültetvény, amely megfelel a 4. számú melléklet előírásainak, továbbá a hivatalos minősítés alkalmával a követelményeknek.
5. Szaporításra ideiglenesen engedélyezett (standard) ültetvény: eredetileg nem elsődlegesen szaporítóanyag előállítás céljára, megfelelő fajtatisztaságú, lehetőleg legalább certifikált szaporítóanyag felhasználásával

- létesített, szaporítás céljára ideiglenesen kijelölt ültetvény, amely megfelel a 4. számú melléklet előírásainak, továbbá a hivatalos szemle alkalmával a követelményeknek.
6. Prebázis szaporítóanyag: olyan szaporítóanyag, amely törzskönyvezett vagy törzskönyvezésre előjegyzett szőlőállományból, oltvány esetében mindkét komponens ilyen fokozatú ültetvényből származik, megfelel a 6., 7., 8. számú melléklet előírásainak, továbbá a hivatalos minősítés alkalmával az előírásoknak és továbbszaporítás céljára termeltek.
7. Bázis szaporítóanyag: amely legalább központi törzsszőlőből származik, oltvány esetében mindkét komponens bázis vagy magasabb kategóriájú, megfelel a 6., 7., 8. számú melléklet előírásainak, továbbá a hivatalos minősítés alkalmával a követelményeknek és továbbszaporítás céljára termeltek.
8. Certifikált szaporítóanyag: amely legalább üzemi törzsszőlőből származik, oltvány esetében mindkét komponens certifikált vagy magasabb kategóriájú, megfelel a 6., 7., 8. számú melléklet előírásainak, valamint a hivatalos minősítés alkalmával a követelményeknek és szaporítás vagy áruszőlő telepítés céljára termeltek.
9. Standard szaporítóanyag: amely legalább szaporításra ideiglenesen engedélyezett ültetvényből származik, oltvány esetében mindkét komponense ilyen vagy magasabb kategóriájú, megfelel a 6., 7., 8. számú melléklet előírásainak, továbbá a hivatalos ellenőrzés alkalmával a követelményeknek, és szaporítás vagy áruszőlő telepítés céljára termeltek.
10. Szőlőiskola: ültetési anyagot előállító szaporító terület a benne levő növényállománnyal, amely lehet forgalomba hozatal céljára létesítés esetén árutermelő-, saját célra történő előállítás esetén házi szőlőiskola.
11. Szaporító alapanyag: Nemes és alany szőlővessző.
12. Nemes szőlővessző: az európai szőlőnek (*Vitis vinifera*) és fajhibridjeinek egyéves, elfásodott szárrésze, amelyet oltóvesszőként gyökeres szőlőoltvány, dugványvesszőként gyökeres alany szőlődugvány előállításának céljára termeltek.
14. Ültetési anyag: a szőlőiskolában telepítés (pótlás) céljára előállított gyökeres szőlőoltvány, gyökeres európai szőlődugvány és gyökeres alany szőlődugvány.
15. Gyökeres szőlőoltvány: a nemes szőlővessző oltócsapjának az alanyvesszőre oltásból származó összeforradt, meggyökeresedett és hajtást vagy vesszőt nevelt ültetési anyag.
16. Gyökeres európai szőlődugvány: a nemes szőlővessző gyökereztetése, nevelése útján előállított, meggyökeresedett és hajtást vagy vesszőt nevelt ültetési anyag.
17. Gyökeres alany szőlődugvány: az alany szőlővessző gyökereztetése, nevezése útján előállított, meggyökeresedett és hajtást vagy vesszőt nevelt ültetési anyag.

4. számú melléklet a 90/1997. (XI.28.) FM rendelethez

Szőlő szaporító alapanyagtermelő ültetvények követelményei

1. Az ültetvényt a kategóriának megfelelő minőségű, lehetőleg vírusmentes, klón szaporítóanyag felhasználásával létesítették és pótolták, a szaporítóanyag igazolt származású. Prebázis kategória esetén a származási igazolványt a nemesítő vagy a képviselő nyilatkozata pótolja.
2. A prebázis, bázis és certifikált fokozatú törzsszőlők részletes követelményei:
- fajtája, klónja, klóntípusa a nemzeti fajtajegyzékben szerepel vagy szaporítása engedélyezett,
 - fajtaazonos és fajtatiszta,
 - az ültetvényben a fajtafenntartó szelekciót az érvényben lévő szabvány szerint szakszerűen elvégezték, a beteg és csökkent termőképességű egyedeket tartósan megjelölték vagy eltávolították,
 - a különböző fajtájú és klónú ültetvényeket legalább a sortávolságnak megfelelő sávval egymástól elkülönítették, táblával megjelölték (fajta, klón, klóntípus, alany, telepítési év, származásfokozat, terület vagy tőkeszám),
 - kultúrállapota és a növényállomány fejlődési stádiuma lehetővé teszi a fajtaazonosság és fajtatisztaság megbízható megállapítását,
 - a tőkehiány nem haladja meg az 5%-ot, kivéve ha azt nem káros szervezetek (vírus, agrobaktérium stb.), hanem pl. fagykár, mechanikai sérülés okozott, ezeket viszont igazolni kell,
 - a hátrányos növényegészségügyi előírásoknak megfelel, és ezt az ültetvény fenntartója igazolja, így igazoltan mentes vagy tünetmentes a gazdaságilag különösen káros vírusoktól és agrobaktériumoktól (szőlő esetében Fanleac of grapevine, Grape leafroll és Fleck disease), és egyéb káros szervezetek jelenléte, amelyek a szaporítóanyag értékét károsan befolyásolják, minimálisra korlátozottak,
 - az ültetvény talaját a telepítés előtt fertőtlenítették, illetőleg annak talaja nem tartalmaz a vírusok terjedését elősegítő káros szervezeteket, különösen nematódákat.
2002. évtől prebázis és bázis kategóriájúnak csak az az ültetvény minősíthető, amely hivatalosan elfogadott

tesztelés alapján a gazdaságilag különösen káros vírusoktól igazoltan mentes, és klón szaporítóanyag felhasználásával létesült.

2002. évtől cetrifikált vagy magasabb kategóriájúnak csak az az ültetvény minősíthető, amely klón szaporítóanyag felhasználásával létesült.

3. Egyéb előírások:

A vírusfertőzés megelőzése érdekében a vírusesztesztelt törzsszőlők és prebázis állományok esetében a hatályos növényegészségügyi előírások szerint kell az izolációs távolságot megtartani.

4. A standard fokozatú ültetvények követelményei:

- fajtája a nemzeti fajtajegyzékben szerepel vagy szaporítása ideiglenesen engedélyezett,
- fajtaazonos és fajtatiszta vagy a fajtaazonosságot és fajtatisztságot a tőkék tartós megjelölésével, szelekcióval biztosították, a csökkent termőképességű és beteg tőkéket tartósan megjelölték vagy eltávolították,
- kultúrállapota és fejlődési stádiuma a fajtaazonosság és fajtatisztság megbízható megállapítását lehetővé teszi,
- a hatályos növényegészségügyi előírásoknak megfelel, a gazdaságilag különösen káros vírusok és az agrobaktérium tüneteitől mentes,
- a tőkehiány mértéke nem haladja meg a 10%-ot,
- egyéb káros szervezetek jelenléte, amelyek a szaporítóanyag értékét befolyásolják, minimálisra korlátozottak.

5. számú melléklet a 90/1997. (XI.28.) FM rendelethez

A szőlőiskola követelményei

1. A szőlőiskolát az engedélyezett területen létesítette, melynek talaja nem tartalmaz a szőlő vírusbetegségeit terjesztő káros szervezeteket, nematódákat, illetőleg a terület a hatályos növényegészségügyi előírásoknak megfelel.

2. A szőlőiskolában szaporított fajták, klónok, klóntípusok szerepelnek a nemzeti fajtajegyzéken vagy szaporításuk ideiglenesen engedélyezett, kivétel az 7.§ (1) bekezdésének a) pontja.

3. A felhasznált szaporítóanyagok származása igazolt, az Intézet által eredményesen vizsgált ültetvényből, szőlőiskolából származó szaporítóanyagot használt fel.

4. Az iskolázás során az egyes szaporítóanyag-tételeket elkülönítette, beazonosítható módon megjelölte, elhelyezkedését vázrajzon rögzítette.

5. Az egyes feltételek a kategóriának megfelelően fajtaazonosak és fajtatiszták, a fajtaszelekciót szakszerűen elvégezte, legkésőbb augusztus 15-ig befejezte.

6. A növényállomány kultúrállapota és a hajtásnövekedés mértéke a fajtaazonosság és fajtatisztság megállapítását lehetővé teszi.

7. A növényállomány a hatályos növényegészségügyi előírásoknak megfelel, és ezt jegyzőkönyvvel igazolta, azoknak a káros szervezeteknek a jelenléte, amelyek a szaporítóanyag értékét befolyásolják, minimálisra korlátozott.

8. A várható ültetési anyag mennyiségét - szaporítóanyag-tételenként - a nyilvántartási naplóba bevezette.

9. Szőlőiskola nem létesíthető termő szőlőben és attól 10 méter távolságon belül. A vírusesztesztelt szaporítóanyagok esetében a hatályos növényegészségügyi előírások szerint kell az izolációs távolságot megtartani.

6. számú melléklet a 90/1997. (XI.28.) FM rendelethez

A szőlő szaporítóanyagok követelményei SZAPORÍTÓ ALAPANYAGOK

I. Általános előírások

1. A szaporítóanyag igazolt származású, az Intézet által szaporítás céljára elfogadott ültetvényből származik, fajtája, klónja, klóntípusa szerepel a nemzeti fajtajegyzéken vagy szaporítása engedélyezett.

2. Fajtaazonos és fajtatiszta, standard kategória esetében az 1%-os fajtakevertség megengedett.

3. Legalább standard kategóriájú.

4. Forgalmazott tétel esetében az Intézet által cetrifikált, standard kategória esetében ellenőrzött, csomagolási egysége zárt, a kategóriának megfelelő címkével megjelölték.

5. Egészséges, a hatályos növényegészségügyi előírásoknak megfelel.

6. Minimális technikai tisztaság 96% (a nem megfelelő minőségű szőlővesző aránya, legfeljebb 4%).

Technikailag nem tiszta (minőséghibás) az a szaporítóanyag amely:

- a) egészen vagy részben elszáradt, még akkor is, ha szikkadás, kiszáradás után vízben áztatták;
- b) szövetbarnult, jégvert, fagykárosodott, zúzott, törött, megcsavarodott, sérült.

7. A vessző érett, fa-bél aránya a fajtának megfelelő, normális.

II. Részletes követelmények, a méretek követelményei

1. Nemes (európai) szőlővesszők és alany szőlővesszők

A) Átmérő, melyet az ízköz legkisebb keresztmetszeténél vevő legnagyobb átmérőnél kell mérni.

a) Nemes és alany oltóvesszők:

aa) átmérő a vessző felső részén

(i) Vitis rupestris-nél és annak Vitis vinifera-val való keresztezéseinél 6-12 mm,

(ii) a többi szőlőfajtánál 6,5-12 mm V. rupestris-nél és annak V. vinifera-val való keresztezésénél a 7 mm átmérőig terjedő vesszők, a többi fajtánál a 7,5 mm átmérőig terjedő vesszők aránya nem haladhatja meg a tétel 25%-át,

ab) a legnagyobb átmérő a vastagabb (alsó) végén 14 mm, kivéve, ha olyan oltóvesszőről van szó, amelyet helyben oltásra szántak.

b) Nemes és alany dugványvesszők:

az átmérő a dugvány felső részén legalább 5 mm.

B) Hosszúság

a) Alany oltóvessző:

A nódusz alapjától a vessző felső végéig mérve háromszoros hosszúság esetén legalább 130 cm, egyszeres hosszúság esetén legalább 40 cm; a nódusz alatt legalább 3 cm-es vesszőcsonk legyen.

b) Alany dugványvessző:

A nódusz alapjától a vessző felső végéig mérve háromszoros hosszúság esetén legalább 35 cm, és felette legalább 3 cm-es, az alsó nódusz alatt legalább 3 cm-es vesszőcsonk legyen.

c) Nemes dugványvessző:

A nódusz alapjától a vessző felső rügyéig mérve háromszoros legalább 40 cm, és felette legalább 3 cm-es, az alsó nódusz alatt legalább 3 cm-es vesszőcsonk legyen.

d) Nemes oltóvesszők:

Legalább öt használható rüggyel rendelkező oltóvesszőnél az alsó nódusz alapjától a vessző felső végéig mérve legalább 50 cm, és a felső rügy felett legalább 3 cm-es, az alsó nódusz alatt legalább 5 cm-es vesszőcsonk legyen. Egyrügyes oltóvessző (oltócsap) esetében a minimális hosszúság 7 cm (a rügy felett legalább 2 cm, a rügy alatt legalább 5 cm).

SZŐLŐ ÜLTETÉSI ANYAGOK KÖVETELMÉNYEI

I. Általános követelmények

1. A tétel igazolt származású, az Intézet által ellenőrzött és minősített szőlőiskolából származik.

2. Fajtája szerepel a nemzeti fajtajegyzékben vagy szaporítása engedélyezett.

*Vesszőhosszúság tekintetében a szerződő felek az előírástól eltérhetnek.

3. Fajtaazonos és fajtatiszta, standard kategória esetében 1%-os fajtakevertség megengedett.

4. Vásárolt tételek, a prebázis, valamint a bázis kategóriájú saját felhasználásra szánt, szaporítás célját szolgáló telepítésre előkészített szaporítóanyagok esetében az Intézet által certifikált, csomagolási egysége zárt [kivétel a vhr. 13.§-a (3) bekezdésének engedménye].

5. Legalább standard kategóriájú.

6. Egészséges, károsító szervezetek, vegyszerhatás jelenléte csak olyan mértékben megengedett, amely a szaporíthatóságot nem, vagy csak minimális mértékben befolyásolja, továbbá a hatályos növényegészségügyi előírásoknak megfelel.

7. Minimális technikai tisztaságát 96% (a nem megfelelő minőségű szaporítóanyagok aránya legfeljebb 4%).

Technikailag nem tiszta (minőséghibás) a szaporítóanyag, ha

a) egészen vagy részben kiszáradt, még akkor is, ha utólag vízben áztatták;

b) szövetbarnult, sérült jégvert, fagykárosodott, zúzott, törött.

II. Részletes követelmények, méretek követelményei

1. Gyökeres európai szőlődugvány és gyökeres alany szőlődugvány

A) Átmérő

A gyökértörzs átmérője a törzs legfelső ízközének közepén mérve legalább 6 mm.

B) Hosszúság (törzs, gyökértörzs)

A talpgyökök kiindulásától a legfelső vessző vagy hatás alapjáig a minimális hosszúság

a) gyökeres európai dugványoknál 40 cm;

b) gyökeres alany dugványoknál 35 cm.

C) Gyökerek

Minden növénynek legalább három, jól fejlett, kielégítően elosztott gyökere van, vagy a háromból kettő egymással szemben helyezkedik el.

D) Az éves vessző legalább 15 cm hosszúságban érett, rügydugványból történt előállítás esetén pedig legalább a B) pont szerinti hosszúságig érett, sérüléstől mentes.

2. Gyökeres szőlőoltvány

a) a törzs (gyökértörzs) legalább 35 cm, ebből az alany legalább 33 cm hosszú, a talpgyökér kiindulásától a vessző (hajtás) alapjáig mérve,

b) legalább három jól fejlett és kielégítően elosztott talpgyökere van, vagy a háromból kettő egymással szemben helyezkedik el,

c) az oltás helye kielégítően, szabályosan beforradt, az oltásforradás szilárd, körkörös,

d) éves vesszője legalább 15 cm hosszúságig érett.

3. Termesztőedényes ültetési anyagok

A) A vegetációs időben levő ültetési anyagoknak meg kell felelniük az 1. és 2. pontban előírtaknak, kivétel a vesszőérettség. További követelmény az, hogy a gyökeret a termesztőedényt jól szője át, hajtása víztelített, növekedésben levő legyen.

B) Nyugalmi állapotban lévő ültetési anyagoknak meg kell felelniük az 1., 2. és 3. pontban előírtaknak, de ebben az esetben az éves vesszőre vonatkozó előírás az 1. és 2. pont szerint érvényes.

4. In vitro szaporítású ültetési anyagok követelményei

Az in vitro szaporítás során előállított szaporítóanyagoknak az in vivo (hagyományos) továbbnevelés után meg kell felelniük az 1-3. pontban előírt követelményeknek.

7. számú melléklet a 90/1997. (XI.28.) FM rendelethez

Szőlő szaporítóanyag kötegelése

Szaporítóanyag áruféleségtől függően a következők szerint kell a csomagolási egységeket, kötegeket kialakítani:

Megnevezés Előírt mennyiség a kötegben csomagolási egységben (db)

Gyökeres szőlőoltvány 25 vagy 50 (*)

(*) Csávázott, hűtőtárolóban tárolható ültetési anyagok esetében a 25 vagy 50 db-os kötegekből 100 db-os csomag is készíthető, melyet megfelelő műanyag zsákba kell csomagolni.

Gyökeres európai vagy gyökeres alany szőlődugvány 50*

Nem oltóvessző

- legalább 5 használható rüggyel rendelkező 100 vagy 200

egyrügyes (oltócsap) 500 vagy ennek többszöröse zsákban

Alany oltóvessző, nemes és alany dugványvessző 100 vagy 200

A kötegek elkészítése során a szaporítóanyagot nagy szakítószilárdságú műanyag kötözővel kell szorosan átkötni, de arra is figyelemmel lenni, hogy az oltó- és dugványvesszők rügye ne károsodjon.

Ültetési anyagok esetében a középső (az éves vessző alatti), alapanyagok esetében egy kötésnél csak csomómentes kötözőanyag használható fel, melyre az árucímke és a fémzár (egyéb zár) kerül.

8. számú melléklet a 90/1997. (XI.28.) FM rendelethez

Szőlő szaporítóanyagok jelölése

I. A csomagolási egységeket árucímkével kell ellátni, melynek tartalmaznia kell:

A) Szőlő szaporító alapanyagok esetében

1. Magyar norma

2. Minősítő Intézet neve, székhelye

- 3. A szaporítóanyagért és zárásáért felelős neve, címe vagy az előállító száma
- 4. A tétel száma
- 5. Fajta és klón neve, száma
- 6. Kategória
- 7. Kötegben (csomagban) levő mennyiség
- 8. Alany oltóvesszőnél a vessző hossza
- 9. Árumeagnevezés
- 10. Előállító ország

B) Szőlő ültetési anyagok esetében

- 1. Magyar norma
- 2. Minősítő Intézet neve, székhelye
- 3. A szaporítóanyagért és zárásáért felelős neve, címe vagy az előállító száma
- 4. A szaporítóanyag-tétel száma
- 5. Fajta és klón neve, száma
- 6. Oltvány esetén alanyfajta és klón neve, száma
- 7. Kategória
- 8. Kötegben levő mennyiség

9. Árumeagnevezés

10. Előállító ország

A címke mérete alapanyaga esetében legalább 110 x 70 mm, ültetési anyag esetében legalább 80 x 70 mm.

II. Az árucímke színe kategóriánként:

a) prebázis = fehér (átlósan áthúzott lila csíkkal)

b) bázis = fehér

c) certifikált = kék

d) standard = narancssárga

9. számú melléklet a 90/1997. (XI.28.) FM rendelethez

Gyümölcsfaiskolai szaporítóanyagot termő ültetvények követelményei

1. Fogalommeghatározások

1.1. Központi törzsültetvények: törzskönyvezett vagy törzskönyvi előjegyzésbe vett egyed, állomány, annak prebázis kategóriájú ültetvényanyagával telepített és az Intézet által erre alkalmasnak minősített és tanúsítványával ellátott ültetvény.

1.2. Szaporító/alapanyagot termő központi törzsültetvény: kizárólag szaporítási célokra létesített, szemzőhajtást, oltóvesszőt, dugványt, bujtványt, sarjat, palántát termő, vírusmentesen tartott ültetvény.

1.3. Törzsgyümölcsös: a fajták eredeti tulajdonságainak folyamatos ellenőrzésére, hiteles megőrzésére hivatott, virágzó és termést hozó olyan ültetvény, amely a fajtafenntartó nemesítésnek és a szaporítóanyagot termő központi törzsültetvény felújításának - mint szelekciós bázis - az alapját képezi. A törzsgyümölcsöst a központi szaporítóanyagot termő törzsültetvénnyel párhuzamosan, azonos tételből származó ültetvényanyaggal kell létesíteni.

1.4. Szűrő faiskola: vírusmentes prebázis ültetvényanyagot előállító, a növényvédelmi előírásoknak megfelelő olyan szaporítóiskola, ahol a fajta és a fajtajelölt törzskönyvi előjegyzésbe vett egyedet, állományát - vírusesztesztelésükkel egyidejűleg - szaporítják, annak érdekében, hogy a szaporulatot - a vírusvizsgálat eredményétől függően - központi törzsültetvénybe és törzsgyümölcsösbe helyezték.

1.5. Törzsfaiskola: az a gyümölcsfaiskola, ahol a központi törzsültetvény bázis kategóriájú szaporítóanyagának felhasználásával állítanak elő ültetvényanyagot üzemi törzsültetvények létesítése céljából.

1.6. Magtermő törzsültetvény: állami elismerésben részesített vagy szelektált alanyfajták vegetatív úton szaporított törzsfaiskolában felnevelt ültetvényanyagával telepített és az Intézet tanúsítványával ellátott ültetvény.

1.7. Üzemi törzsültetvény: központi törzsültetvényből származó vagy magasabb szaporítási fokozatú egyedről, állományról, bázis kategóriájú, vírusmentes vagy vírusesztesztelt és az Intézet tanúsítványával ellátott - a faiskolai szaporítás certifikálható alapanyagát szolgáltató - ültetvény, amely a hivatalos minősítés alkalmával a követelményeknek megfelel.

1.8. Engedélyezett ültetvény: eredetileg nem elsődlegesen szaporítóanyag előállítás céljára létesített, fajtaazonos, fajtatiszta, növényegészségügyiileg megfelelő, szaporítás céljára ideiglenesen engedélyezett olyan ültetvény, amely a hivatalos szemle alkalmával a követelményeknek megfelelt.

1.9. Kijelölt fa: szaporítás céljára kiválasztott, megjelölt, igazolt származású és évente engedélyezett, fajtaazonos termőfa, amely megfelel a növényegészségügyi követelményeknek.

2. Általános követelmények

2.1. A növényállománynak és az egyednek fajtaazonosnak, fajtatisztnak kell lennie, amelyet a szaporító/alap/anyag forgalomba hozatala során származási igazolvánnyal kell igazolni.

2.2. Az üzemi és a központi törzsültetvények növényeit szaporítóanyag-termesztésre csak akkor szabad felhasználni, ha rendelkeznek az Intézet tanúsítványával. Az engedélyezett ültetvények növényei és a kijelölt fák rendelkeznek az Intézetnek az adott évre kiállított, érvényes szemlejegyzőkönyvével.

2.3. Az ültetvénynek meg kell felelniük a vonatkozó növényegészségügyi előírásoknak.

2.4. Az ültetvényekben lévő fajtákat, fajtajelölteket, illetve klónokat egymástól jól elkülöníthetően kell elhelyezni. A törzsés üzemi és központi törzsültetvény minden fajtáját, illetve klónját időjárást álló jeltáblával vagy azonosítását lehetővé tévő címkével kell ellátni.

2.5. Az ültetvények és az egyedek kondíciójának, kezeltségének olyannak kell lenni, hogy az a szabályos minőségű szaporító- és ültetvényanyag termelését biztosítani tudja.

2.6. A törzsültetvények szaporító-, illetve ültetvényanyagának felhasználási időtartama - a fajta eredeti tulajdonságának megőrzése érdekében - az évenként tartott szemle alapján a telepítéstől számítva:

- szamóca esetében 1 év
- málna esetében 4 év
- szeder, szeder málna esetében 6 év
- piros, fekete és fehér ribizke, őszibarack, kajszibarack, mandula, ivartalanul szaporítható alany esetében 10 év
- köszméte, köszméte alany, cseresznye, meggy, szilva, birs, naspolya, alma, körte esetében 12 év
- dió, gesztenye esetében 20 év

2.7. A magtermő törzsültetvények szaporítóanyagának felhasználási időtartama az évenként tartott szemle alapján a telepítéstől számítva:

- vadőszibarack, mandula, mandulabarack, myrobalán, vadkajszai esetében 15 év
- sajmeggy, vadcsesznye esetében 20 év
- vadalma, vadkörte esetében 30 év

3. Részletes követelmények

3.1. A központi törzsültetvény követelményei

3.1.1. A központi törzsültetvényt csak szűrő faiskolában előállított ültetvényanyaggal vagy engedélyezett országból származó certifikált (fehér címkés) ültetvényanyaggal szabad létesíteni.

3.1.2. Kiindulási szaporítóanyag szűrő faiskola részére törzskönyvi előjegyzésben lévő vagy törzskönyvezett növényállományról, egyedről fémzároltan, minőségi-származási igazolvánnyal ellátva adható.

3.1.3. A szűrő faiskolából kikerülő ültetvényanyagot (kivéve alanyok) szaporító/alap/anyagot termő központi törzsültetvénybe és egyidejűleg ugyanazon tételből törzsgyümölcsösbe kell kihelyezni.

3.1.4. A fás alapanyagot termő ültetvény állományáról nyilvántartást kell vezetni, amely a bogyós gyümölcsű és az alanyültetvények esetében az adott év szemlejegyzőkönyve. A tanúsítvány csak a nyilvántartó lappal, illetve az adott év szemle-jegyzőkönyvével együtt érvényes.

3.1.5. A központi törzsgyümölcsös állományáról nyilvántartást kell vezetni. A törzsgyümölcsösben a fajta eredeti tulajdonságának megőrzése érdekében rendszeres ellenőrzést, teljesítményvizsgálatot kell végezni, amely a fajtafenntartást része is.

Az ellenőrzést, a teljesítményvizsgálatot a fajta tulajdonosa végzi.

3.1.6. A szaporító/alap/anyagot termő központi törzsültetvény növényállományát - a 2.6. pontban rögzített időtartam elteltével - a központi törzsgyümölcsösből vagy - új szelekció esetében - a fajtafenntartó által megjelölt tözsfáról vagy állományról származó szaporítóanyag felhasználásával, szűrő faiskolában előállított ültetvényanyaggal kell leváltani.

A központi törzsültetvény Sharka-vírus által veszélyeztetett fajait (kajszai, szilva, őszibarack, mandula) izolátorban kell elhelyezni, a vírusmentesség megőrzése céljából.

3.1.7. A központi törzsültetvényből évente kikerülő bázis-ültetvényanyag minden tételéből, ellenőrző termesztésre mintát kell átadni az Intézetnek.

3.2. Az üzemi törzsültetvény és a magtermő törzsültetvény követelményei

3.2.1. Üzemi törzsültetvényt és magtermő törzsültetvényt csak központi törzsültetvényből vagy engedélyezett országból származó, megfelelő származásfokozató, certifikált szaporító-, illetve ültetvényanyaggal szabad létesíteni.

3.2.2. Az üzemi törzsültetvény állományáról a 3.1.4. pontban meghatározott nyilvántartást kell vezetni.

3.2.3. Az üzemi törzsültetvény növényállományát a 2.6. pontban rögzített időtartam elteltével, a központi törzsültetvényből származó szaporítóanyaggal kell leváltani.

3.3. Az engedélyezett ültetvények követelményei

3.3.1. A magtermő és a szemzőhajtást termő kijelölt fának terméssel kell rendelkeznie, kivéve, ha központi törzsültetvényből származó ültetvényanyag, amely minőségi-származási igazolvánnyal rendelkezik.

A kijelölt fa szaporítóanyagának felhasználását az Intézet évente engedélyezi.

A kijelölt fákat azonosító jelzéssel vagy jeltáblával kell ellátni.

3.3.2. Ideiglenes szaporításra engedélyezett alany és kettős hasznosítású bogyós gyümölcsű ültetvények a fajtára, a klónra jellemzőnek, fajtaazonosnak kell lenniük.

Egy területen (táblán) belül a fajtát, a klónt egy sortávolság szabadon hagyásával kell egymástól elkülöníteni.

Az ültetvényről szedett szaporítóanyag felhasználását évente engedélyezi az Intézet.

Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet

. szám

TANÚSÍTVÁNY

A 90/1997. (XI.28.) FM rendelet alapján

a(z)község.....területen lévőszám alatt

nyilvántartottültetvényét

.....

törzsültetvénynek minősítem

A tanúsítvány visszavonásáig és csak a nyilvántartási lappal együtt érvényes.

Budapest, 19 év hó nap.

P. H.

.....

Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet

NYILVÁNTARTÓ LAPJA SZÁMÚ TANÚSÍTVÁNYHOZ

Sorszám

Sor- Táblaszám Tő Ültetett db Fajta A származás A származási A telepítés Tárgyi készlet

szám helyezése ig. száma éve és minősítés

Jelmagyarázat: F = felhasználó, Z = zárolva.

10. számú melléklet a 90/1997. (XI.28.) FM rendelethez

Gyümölcsfaiskola vegetatív szaporítóanyagok követelményei, kötegelése, jelölése

I.

1. Fogalommeghatározások

1.1. Vegetatív szaporítóanyag: továbbbszaporításra alkalmas dugvány, szemzőhajtás, oltóhajtás, oltóvessző és oltógally.

1.1.1. Szemzőhajtás és oltóhajtás: az anyanövényről leválasztott szemzés és zöldoltás céljára alkalmas hajtórész.

1.1.2. Oltóvessző, oltógally: az anyanövényről leválasztott, oltás céljára alkalmas növényrész (vessző, gally).

1.1.3. Dugvány: az anyagnövényről leválasztott, feldarabolással készített, hiányzó szerveit pótolni képes növényrész (hajtás, vessző, gally, gyökér).

1.3. Minőségtanúsító (certifikációs) címke: a szaporítóanyag-tétel kötegeire (a forgalmazás által felhelyezett, annak kategóriáját tanúsító, fémzár jellegű jelölés, amelyet az Intézet azonosíthatóan megjelölve ad ki a forgalmazónak, és amely tartalmazza a felhasználó számára a szükséges minden adatot.

1.3. Kötezőanyag: a köteg és a csomag burkolatának átkötéséhez használható anyag, amely a szaporítóanyagot nem károsítja.

1.4. Csomagolás: a szaporítóanyag tétel kötegeinek minőségromlás nélküli szállításra való alkalmassá tétele.

1.5. Vizsgálati tétel: a szaporítóanyag minőségvizsgálat céljára előkészített egysége.

1.6. Minta: a vizsgálati tételből vett szaporítóanyag mennyiség, amelyből az egész tétel tulajdonságaira lehet következtetni.

1.7. Mintavétel: a vizsgálati tételből a mellékletben előírt módon meghatározott mennyiségű szaporítóanyag kiemelése minőségellenőrzés céljából.

1.8. Minőségvizsgálat: a szaporítóanyag-tételnek az előírt minőségi követelmények szerinti ellenőrzése.

1.9. Közvetlen vizsgálat: a szaporítóanyag helyszíni vizsgálata.

1.10. Laboratóriumi vizsgálat: a szaporítóanyagok - közvetlen vizsgálattal meg nem állapítható - tulajdonságainak laboratóriumi módszerekkel történő megállapítása.

1.11. Minőség: a szaporítóanyag-tétel vizsgálata alapján végzett minőségmegállapítás.

1.12. Fémzár: olyan anyag (fém, műanyag stb.), amellyel a szaporítóanyagot tartalmazó csomagolási egység úgy zárható le, hogy annak tartalmához a zár megsértése, illetőleg eltávolítása nélkül hozzáférni nem lehet.

2. Minőségi követelmények

2.1. Általános minőségi követelmények

A szemzőhajtás, oltóvessző, oltóhajtás, dugvány legyen:

2.1.1. fajta (klón) azonos, megnevezésével megegyező;

2.1.2. igazoltan államilag ellenőrzött és szaporításra alkalmasnak minősített ültetvényből származó, kategóriájának megfelelő (prebázis, bázis, certifikált), minőségtanúsító címkével, C. A. C. esetén árucímkével ellátott;

- 2.1.3. egészséges, fagy illetve egyéb károsodástól, mézgásodástól mechanikai sérüléstől, elhalt vagy elbarnult foltoktól (a kambium és a farész egyaránt) mentes;
- 2.1.4. az életképességhez szükséges nedvességtartalmú;
- 2.1.5. a hatályos növényegészségügyi követelményeknek megfelelő;
- 2.1.6. mérete, megnevezése, csomagolása, szállítása a melléklet előírásainak megfelelő;
- 2.1.7. diónál a hajtás és az oltóvessző hengeres, hosszú ízközű, a nóduszon kifejlődött ülőrüggyekkel rendelkező, és a bélszövet ne legyen vastagabb a vesszőátmérő egyharmadánál;
- 2.1.8. szaporításra alkalmas, legalsó rügy alatt és a legfelső rügy felett legkevesebb 2 cm hosszú csaprésze, kivéve a csúcsrüggyel zárulókat, amelyeknél a szárrész csak az alsó részén követelmény;
- 2.1.9. a vizsgált tételben a szaporítóanyag mennyisége az 50 000 db-ot nem haladhatja meg.

2.2. Részletes minőségi követelmények

2.2.1. A szemzőhajtás legyen:

- a héj színét tekintve a fajtára jellemző;
- a héjkéreg és a farész szemmel láthatóan elkülönülő;
- ép, érett, legalább 5 db szaporításra alkalmas (kifejlődött) rüggyel rendelkező, levél nélküli, legfeljebb 15 mm hosszú csonkra metszett levélnyelű;
- dió esetében 8-25 mm, köszméte és ribiszke esetében 4-8 mm, az összes többi gyümölcsfajnál 7-10 mm átmérőjű.

2.2.2. Az oltóhajtás legyen:

- az érettséget, továbbá köszméténél és ribiszkénél a vitorla- és a lomblevél eltávolítását leszámítva a 2.2.1. pont követelményeivel megegyező.

2.2.3. Az oltóvessző és oltógally esetében legyen:

- a héj színe a fajtára jellemző;
- teljesen érett, megfásodott, rugalmasan hajlítható és szilárdan törő;
- ép, kifejlődött rüggyekkel együtt nyugalmi állapotú, legalább 6 db, köszméténél és ribiszkénél legalább 3 db oltásra alkalmas rüggyel rendelkező;
- dió 10-25 mm, gesztenye 5-15 mm, köszméte és ribiszke 4-8 mm és az összes többi gyümölcsfaj esetében 8-12 mm átmérőjű.

2.2.4. A dugvány legyen:

- érett, megfásodott, legalább 20 cm hosszú és legalább 6 mm átmérőjű, egyéb tekintetben a 2.2.1. pont követelményeivel egyező.

3. Szedés, osztályozás, kötegelés

3.1. A prebázis, bázis vagy engedélyezett növényekről a szemzőhajtás, oltóvessző, oltógally és dugvány leszedése a szaporítás céljának megfelelő állapotban és időpontban történjék.

3.2. A leszedett, a 2. fejezet szerinti minőség és méret szerint osztályozott szaporítóanyagot az alábbiak szerint kell kötegelni (felhasználásig tárolni, illetve szállításra előkészíteni), megjelölni:

3.2.1. egy kötegbe csak azonos tétel szaporítóanyaga köthető;

3.2.2. az azonos fejlettségű (osztályozott) szaporítóanyagot egy kötegen belül azonos végükkel egy irányba rakva kell elhelyezni;

3.2.3. egy kötegbe öttel osztható számú szaporítóanyag köthető, de 100 db-nál több ne legyen.

4. Megnevezés, megjelölés

4.1. A 3. fejezet szerint osztályozott és kötegelt szaporítóanyagot meg kell jelölni, forgalombahozatal esetén kötegenként címkével kell ellátni.

4.1.1. A prebázis, bázis és certifikált származás fokozatú szaporítóanyag-tételek növényei az Intézet által biztosított minőségtanúsító (certifikációs) címkével forgalmazhatók.

4.1.2. A minőségtanúsító (certifikációs) címkén jól olvashatóan fel kell tüntetni:

- az Intézet megjelölését,
- a szállító nevét, telephelyét,
- a faj, fajta, klón nevét, számát,
- a kategóriáját,
- a kötegben (csomagban) lévő szaporítóanyag mennyiségét (3.2.3. pont),
- az áru megnevezését,
- az előállító országot.

4.1.3. A C. A. C. kategóriájú terméket a faiskola saját címkével látja el, amelyen olvashatóan fel kell tüntetni:

- a szállító nevét, telephelyét,
- a faj, fajta, klón nevét, számát,

- a kötegben (csomagban) lévő szaporítóanyag mennyiségét (3.2.3. pont),
- az áru megnevezését,
- rendelet számát.

[Példa: KERT Rt., Jonathan M41, szemzőhajtás (25 db vagy 250 szem), C. A. C., a 90/1997. (XI.28.) FM rendelet.]

5. Csomagolás, szállítás, tárolás

5.1. Csomagolás

5.1.1. Csomagolás akkor felel meg a követelményeknek, ha a szállítás alatt a szaporítóanyagot megvédi:

- a mechanikai sérülésektől (törés, horzsolás, zúzódás, vágás stb.),
- az időjárás és egyéb környezeti tényezők okoztat minőségi és életképességi romlástól (száradás, fülledés stb.),
- fertőzéstől (penészedés stb.),
- a keveredéstől,

és lehetővé teszi a szaporítóanyag azonosítását.

5.1.2. A szaporítóanyagot csomagolásra védett helyen kell előkészíteni oly módon, hogy

- a kívánt növényanyag kerüljön csomagolásra,
- a jelölésen a 4. pontban előírtaknak megfelelő legyen,
- az időjárásnak megfelelő védő csomagolást kapjon.

5.1.3. Csomagolóanyagként felhasználható minden olyan anyag, amely a terméket megvédi az 5.1.1. pont szerinti károsodástól és a szaporítóanyagot nem károsítja.

5.1.4. A szaporítóanyagok csomagolása függ a szállítás és tárolás módjától, ezek időtartamától és az uralkodó időjárástól. Ennek megfelelően kell a szaporítóanyagot tartalmazó csomagolási egységeket a szállítóeszközön elhelyezni (5.1.1. pont feltételeinek megfelelően).

5.1.5. A szemzőhajtást a nedvességet jól tartó nyirkos csomagolóanyaggal (vatta, textil, moha stb.) be kell burkolni, majd a növényekre nem káros száraz csomagolóanyaggal (papír, textil stb.) be kell csomagolni. Hosszabb (5 napot meghaladó) tárolás, szállítás esetén a kiszáradás megakadályozása érdekében az egész csomagot műanyag fóliával vagy egyéb vízhatlan anyaggal kell körülkötni úgy, hogy a növényanyag szellőzése biztosítva legyen.

5.2. Szállítás

A szállítás akkor felel meg a követelményeknek, ha annak időtartama alatt, továbbá a be- és kirakodás alatt

- a szaporítóanyagot minőségében romlás, károsodás (5.1.1. pont) nem éri,
- mennyiségében változás nem történik,
- jelölése alapján azonosítható.

Vízvesztésre érzékeny szemzőhajtás leszedett, kötegelt és megfelelően csomagolt tételeit a lehető legrövidebb időn belül el kell juttatni a felhasználóhoz.

5.3. Tárolás

5.3.1. A szaporításra alkalmas növényekről leszedett szaporítóanyagot - a közvetlen szállítás esetét kivéve - azonnal megfelelő tárolóba kell helyezni.

5.3.2. A tárolás akkor felel meg a követelményeknek, ha annak időtartama alatt, továbbá a ki- és betárolás során a szaporítóanyag minőségében romlás nem következik be, életképességét és épségét károsodás nem éri.

5.3.3. A szaporítóanyagot a tárolóban úgy kell elhelyezni, hogy az egyes tételek (1.7. pont) egymástól jól elkülönüljenek, ne keveredjenek, azonosíthatók legyenek (4. pont).

5.4. Dugvány tárolása

5.4.1. Hűtő tárolóban 0, + 2 °C közötti állandó hőmérsékletet és 95-98% relatív páratartalmat kell biztosítani.

5.4.2. Szabadföldi vermelőben a szaporítóanyagot úgy kell elhelyezni, hogy azt a talaj hézagmentesen takarja, és annak vastagsága a dugvány felső részétől mérve legalább 30 cm legyen. A vermelő talaját megfelelő előkészítéssel (öntözéssel, talajműveléssel) olyan állapotba kell hozni, hogy az a fenti feltételeknek megfeleljen.

5.4.3. Átmeneti tárolás.

Fedett tárolóban (pincében) az alábbi feltételek szerint végezhető:

- a tároló hőmérsékletének 0, + 10 °C között, relatív páratartalmának pedig 90% felett kell lenni;
- a tárolás időtartama nem haladhatja meg a biztonságos tárolhatóság felső határát, amely kb. 10 nap.

Szabadföldi tárolást ponyvatakarással a következők szerint lehet végezni:

- kizárólag 0 °C feletti hőmérséklet esetén alkalmazható;
- a takaró alatti légteret 90% feletti relatív páratartalommal kell tartani;
- a tárolás időtartama nem haladhatja meg a biztonságos tárolhatóság felső határát, amely kb. 5 nap.

5.4.4. Oltóvessző tárolása azonos a dugványéval.

5.4.5. Szemzőhajtás tárolása.

A tároló hőmérsékletének + 1, + 3 °C között kell lenni, és a tárolás időtartama nem haladhatja meg a 10 napot. A szemzőhajtás tárolása előtt megfelelő (5.1.5.) csomagolásról minden esetben gondoskodni kell.

6. Mintavétel, -vizsgálat

6.1. Mintavétel

6.1.1. A mintavétel célja, annak megállapítása, hogy a szaporítóanyag-tétel megfelel-e a rendelet követelményeinek.

6.1.2. A mintát a tételből úgy kell venni, hogy megfelelően képviselje (reprezentálja) a vizsgált tételt.

6.1.3. A minta jellege szerint lehet:

- hivatalos minta, amelyet a magyar állami hivatalos szerv e rendelet előírásai szerint vesz és a vizsgálati eredményről a tételre érvényes vizsgálati okmányt állít ki;
 - hiteles minta, amelyet egyéb közszolgálati intézmény vesz (önkormányzat, vámhivatal, bíróság stb.) e rendelet szerint, amelynek vizsgálati eredményét az érdekelt felek az egész tételre vonatkoztathatják;
 - magán minta, amely a hivatalos és hiteles minta feltételének nem felel meg. A magán minta vizsgálati eredménye tájékoztató jellegű és csak a mintanövényekre vonatkozik.
- A minta jellegét a mintát vevő személy jogi helyzete határozza meg.

6.1.4. A mintavétel történhet:

- közvetlen vizsgálat,
- laboratóriumi vizsgálat

céljára.

6.1.5. A szaporítóanyag-tétel mintavételre úgy kell előkészíteni, hogy a tétel azonosítható, egyöntetűsége megállapítható, és a mintavétel akadály nélkül elvégezhető legyen.

6.1.6. A mintavétel előtt meg kell állapítani a mintázandó tétel mennyiségét és a jelölés, valamint a rendelkezésre álló bizonylatok (származási igazolvány, nyilvántartási napló) alapján a tételt azonosítani kell.

6.1.7. Ha a vizsgálandó tétel szemrevételezés alapján nem egységes, akkor azt egyöntetű részekre kell bontani, és azokat külön vizsgálati egységenként kell megmintázni és vizsgálni.

6.1.8. Az egy tételként vizsgálható szaporítóanyag és a vizsgálathoz szükséges szabvány szerint vett minta mennyiségét az alábbi táblázat tartalmazza:

A vizsgálati oszlop	A minta legkisebb mennyisége		Tűrés a 2.
tétel nagysága mintából (***)	közvetlen vizsgálathoz (*)	laboratóriumi vizsgálathoz (**)	alatti
(db) ;			
50-ig	A tétel minden egyes darabja	3	0
51-500	50	6	3
501-5 000	100	10	5
5 001-10 000	200	15	10
10 001-30 000	300	20	15
30 001-50 000	400	25	20

(*)A vizsgálat helyén, szövetfeltárást nem igénylő méretelőírások vizsgálatához.

(**)A 3. oszlop minta mennyiségét a 2. oszlop szaporítóanyagából kell venni.

(***)Nem szabványos, de életképes szaporítóanyag mennyisége.

6.1.9. A mintavételről - ha a mintát nem közvetlen vizsgálat céljára veszik, vagy a vizsgálatra nem a mintavétel helyén kerül sor, hanem más szervnél kívánják megvizsgáltatni - jegyzőkönyvet kell felvenni és a táblázat 3. oszlopa szerinti mintát kell megküldeni.

6.1.10. A minta jelölése.

A nem közvetlen vizsgálatra kerülő mintát azonosítás végett függő címkével kell ellátni.

A címkén fel kell tüntetni:

- a tétel megnevezését, kategóriáját és a mennyiségét,
- a mintavételi jegyzőkönyv számát (hivatalos és hiteles minta esetén),
- a minta kötegein el kell helyezni a megmintázott tétel kötegeiről származó árucímkét (certifikációs) is.

6.1.11. A mintavételi jegyzőkönyv.

A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell

- a tétel termelőjének, illetve forgalmazójának nevét, címét,
- a mintavétel helyét, időpontját,
- a mintavételnél közreműködők nevét, beosztását és munkahelyét,
- a mintázott tétel pontos megnevezését, kategóriáját és mennyiségét,

- a mintavétel módját,
- a mintavétel célját és a minőséghiba megjelölését,
- a szaporítóanyag tárolásának helyét, módját és körülményeit,
- a minta beküldésére kötelezett nevét és lakcímét,
- a minta mennyiségét,
- a minta vizsgálatát végző intézmény nevét és pontos címét,
- a mintázott tételre vonatkozó hatósági rendelkezéseket (zárlat stb.),
- a vett minta rendeltetését, annak közlésével, hogy a mintát a rendelet előírása szerint vették.

A mezőgazdasági termékértékesítésből származó minőségviták esetén a hatályos jogszabály előírását - az eljárás és a jegyzőkönyv felvétele során - veszik figyelembe.

6.1.12. A minta csomagolása, szállítása, tárolása.

A mintát úgy kell csomagolni, hogy a szaporítóanyag minta minőségében és mennyiségében a mintavételtől a vizsgálat megkezdéséig változás ne következzen be, a csomagolóanyag és az ár sértetlen maradjon. A csomagolóanyag zárható nyílását fémzárral, vagy más módon le kell zárni úgy, hogy a csomag tartalmához annak megsértése nélkül hozzáférni ne lehessen.

6.2. Vizsgálatok

6.2.1. Közvetlen vizsgálatok.

A vizsgálatnak a szaporítóanyag mintára kell kiterjednie.

6.2.1.1. A mérték vizsgálata.

A szaporítóanyag méretét és sérülés vizsgálatát a rendelet előírásai szerint:

- hajtás, vessző, gally, dugvány vastagságát és hosszúságát,

- a hajtás, vessző, gally és dugvány csaprészt hosszát (2.18. pont).

6.2.1.2. Külső szöveti részek vizsgálata.

Sérülésmentesnek tekinthető a szaporítóanyag, ha

- a 2.2. pontban meghatározott hosszúságig sérüléstől mentes,
- a sérülés csak a holt kérget károsította, illetőleg az beforradt (nem nyílt) és felülete elpárasodott,
- a szaporítóanyag rügyei nyugalmi állapotban vannak, nem duzzadtak, nem hajtottak ki, a rügypikkely ép, sérüléstől mentes.

6.2.1.3. A morfológiai érettség és hajtásfejltség vizsgálata.

Morfológiailag érett a vessző, ha fajtájának megfelelő színű, rajta ép, egészséges jól fejlett rügök vannak, és erős hajtással szálkásan törnek.

A hajtás megfelelő, ha a 2.1. és 2.2. pontokban előírt hosszúságot elérte és a morfológiai bélyegek alapján a fajtára jellemző.

6.2.1.4. A nedvességtartalom vizsgálata.

Káros mértékű a vízvesztés, ha

- a vessző ráncos, matt színű, száraz tapintású és könnyű,
- a hajtás hervadt vagy száradt, turgeszcenciáját tartósan elvesztette.

6.2.1.5. Faj-(fajta-)azonosság és a fajtatisztaság vizsgálata.

Nem lehet fajtaazonosnak tekintetni azt a szaporítóanyag-tételt, amely nem a megadott fajra/fajtára jellemző morfológiai bélyegekkel rendelkezik.

Faj-(fajta-)tiszt a szaporítóanyag, ha a tételen belül a morfológiai bélyegek egyöntetűek, a tétel idegen fajtájú (fajú) egyedek nem tartalmaz.

6.2.1.6. Az egészségi állapot vizsgálata.

Egészségesnek tekinthető a szaporítóanyag, ha károsító szervezet által okozott tünettől és magától a károsítótól mentes (folt, elszíneződés, torzulás, penészgyep, szaporító képlet, rágás, szívás nyom stb. nem található rajta).

A növényegészségügyi állapotot a növényvédelmi hatóság a rendelkezéseinek megfelelően vett minták alapján és az általuk előírt módszerekkel állapítja meg.

6.2.2. A belső szövetrészek érzékszervi vizsgálata.

A szaporítóanyag- minta egyes darabjainak szöveteit átmetszéssel, hosszanti feltárással kell megvizsgálni.

6.2.2.1. Az éves vessző (oltóvessző, fás dugvány) akkor érett, életképes ha

- a kéreg a fajra jellemző színű, a hancs és a kambium élénkebb zöld, a fatest kemény állományú, halvány zöldesfehér, a bélszövet sárgásfehér.

6.2.2.2. A szemzőhajtás, oltóhajtás, félfásdugvány, akkor érett, életképes, ha

- a héj színe a fajtájára jellemzően kialakult,

- a farész félig megfásodott és a héjkéregtől szemmel láthatóan elkülönült,

- a nedvességgel kellően telített, rugalmas szövetállományú.

6.2.2.3. A rügy életképes, ha a rügyalap és a rügy belseje élén zöld, vízzel kellő mértékben telített.

6.2.4. Kártevők, betegségek, élettani károsodások vizsgálata.

Egészséges a szaporítóanyag, ha feltárt szövetei károsítók által okozott tünetekről, illetve károsítóktól mentesek (pl. üvegszárnyú ribiszkelepke stb.).

6.2.3. Laboratóriumi vizsgálatok.

A szaporítóanyagok laboratóriumi vizsgálatát hatósági ellenőrzés vagy minősítés alkalmával

akkor kell végezni, ha közvetlen vizsgálat során

- a melléklet 6.2.1. pontjában leírt állapota megbízhatóan nem állapítható meg,

- karantén vagy veszélyes károsítóval való fertőzöttség gyanúja merül fel, de az a tünetek alapján nem egyértelmű,

- a szaporítóanyagra káros vegyszerrel (pl. herchicid) való szennyezettség vagy kezelés gyanúja merül fel.

Speciális növényegészségügyi vizsgálatot a növényvédelmi hatóság végezhet, az általa kiadott rendelkezéseknek megfelelően vett minta alapján. A vizsgálatot bármelyik érdekelt fél (felek) a területileg illetékes Növényegészségügyi és Talapvédelmi Állomástól kérheti(k).

Amennyiben a helyszínen a szaporítóanyag minősége egyértelműen nem állapítható meg a szaporítóanyag-mintát (6.1.9. pont) vizsgálatra az erre alkalmas szervnek kell megküldeni.

7. A gyümölcs szaporítóanyagok károsodásának okai, tünetei

A gyümölcs szaporítóanyag leggyakrabban a szakszerűtlen tárolás és kezelés következtében károsodik.

A különböző károsodások okai és tünetei a következők:

7.1. Fagykár

Tünetei: a szaporítóanyag funkcionális szövetei foltokban történő vagy teljes (háncs, kambius stb.) elpusztulása, elhalása.

Főbb oka: a -10 °C alatti tartós hideg.

7.2. Víztartalom-csökkenés (szikkadás, száradás): a kéregész a térfogatcsökkenés miatt ráncos. A belső szövetek elszíneződnek, a metszlap száraz tapintású.

Főbb okai: a szemzőhajtás, oltóhajtás lombtalanításának késedelme, huzamos időn át megfelelő takarás, csomagolás nélküli tárolás, a nedvességtartalom megóvására alkalmatlan csomagolás.

7.3. Gombás megbetegedések.

Tünetei: a betegség következtében a szaporítóanyag felületén a közvetlen vizsgálatnál ismertetett tünetek láthatók.

Főbb okai: az előzőekben elmondott helytelen kezelésből eredő szöveti károsodás, amelyen szaprofita gombák telepednek meg.

8. Minősítés

A gyümölcsfaiskola szaporítóanyag akkor alkalmas a forgalomba hozatalra, ha a 6. pont szerint vett minta vizsgálata alapján a 2. pont minőségi követelményeinek megfelel.

11. számú melléklet a 90/1997. (XI.28.) FM rendelethez

Gyümölcsfaiskolai ültetvényanyagok és alanycsemeték forgalommeghatározásai, követelményei, kötegelése és jelölése

1. Fogalommeghatározások

1.1. Csemete: faiskolai továbbnevelésre alkalmas gyökeres növény (magcsemete, gyökeres dugvány, bujtvány, sarj) és fékész termék.

1.1.1. Magcsemete: magból nevelt oltásra alkalmas növény.

1.1.2. Gyökeres dugvány: dugványból nevelt oltásra alkalmas alany, vagy gyümölcsösbe kiültetésre, továbbnevelésre alkalmas gyümölcstermő növény.

1.1.3. Bujtvány: anyanövényen gyökereztetett hajtás vagy vessző, amely a maggyökeresedés után leválasztva oltásra alkalmas alany vagy gyümölcsösbe kiültetésre, illetve faiskolai továbbtermelésre alkalmas gyümölcstermő növény.

1.1.4. Sarj: a gyökér járulékos rügyeiből fejlődött, gyökeresedés után leválasztott gyümölcstermő növény, amely

gyümölcsösbe való kiültetésre, faiskolai továbbnevelésre alkalmas.

1.1.5. Fékész gyümölcsfaiskolai termék: az ültetvényanyag követelményeknek nem megfelelő minőségű, de életképes és faiskolai továbbnevelésre alkalmas növényanyag.

1.2. Ültetvényanyag: meghatározott származásfokozatú (kategóriájú), gyümölcs telepítése vagy átültetésre alkalmas gyümölcstermő növény pl. oltvány, facsemete, bokor, gyökeres dugvány, bujtvány, sarj és számócapalánta.

1.2.1. Facsemete: vegetatív úton előállított gyökérnemes növény.

1.2.2. Gyümölcsfaoltvány: az alanycsemetének a nemes fajtával való beoltásával előállított növény (az oltás végezhető a gyökérnyakba, és a törzs meghatározott magasságába).

1.2.3. Közbeoltott oltvány: olyan oltvány, amikor az alany és a nemes fajta közé további fajtát(kat) oltottak.

1.2.4. Kombi(nált) oltvány: olyan gyümölcstermő növény, amely több, hasonló növekedésű nemes fajtát tartalmaz.

1.2.5. Koronás oltvány és facsemete: meghatározott törzsmagasságban kinevelt koronájú gyümölcstermő növény.

1.2.6. Korona: a törzsmagasság felett kinevelt meghatározott helyzetű, számú és hosszúságú egyéves vesszők összessége.

1.2.6.1. Sudaras korona: olyan korona, amely a törzs folytatását képező ún. sudárral, illetve vezérvesszővel rendelkezik.

1.2.6.2. Katlan alakú korona: olyan korona, amely sudárral, illetve vezérvesszővel nem rendelkezik.

1.2.6. Megújított korona: olyan korona, amelyet tovább nevelt koronás ültetvényanyag vesszőinek visszametszésével egyéves vesszőkből neveltek ki.

1.2.7. Suháng oltvány és facsemete: korona nélküli gyümölcstermő növény.

1.2.8. Gyümölcstermő bokor: rendszerint többől elágazódó, meghatározott számú egyéves vesszőből álló cserje (ribiszke, köszméte, málna, mogyoró stb.)

1.2.9. Számócapalánta: indanövényből nevelt lombos vagy hidegen tárol (frigó) gyökeres növény.

1.2.10. Termesztőedényes (konténeres) gyümölcstermő növény: edényben vagy fóliatasakban nevelt és forgalomba hozott gyümölcsfaiskolai termék.

1.3. Gyümölcsfaiskolai terméket szállító: minden olyan természetes és jogi személy, aki/amely csemetét vagy ültetvényanyagot forgalomba hozatali céllal szaporít, termel, fenntart, kezel és értékesít.

1.4. Felelős hivatalos szerv: olyan központi állami hatóság, amely a Kormány felügyelete alatt a csemete- és ültetvényanyagok minőségére vonatkozó előírások megtartásáért felelős.

1.5. Osztályozás: a csemete- és ültetvényanyag tételenkénti szétválogatása, csoportosítása, megjelölése.

1.6. Köteg: a csemete- és az ültetvényanyag-tétel meghatározott egyedszámú összekötött (kötegelt) egysége.

1.7. Ellenőrző termesztés: a tétel jellemző tulajdonságainak felelős hatósági szerv általi vizsgálata, területén, szabványos minta felhasználásával, amelynek eredményét a vizsgálat zártával írásban közlik.

1.8. Tárolás: a kitermelt csemete- és ültetvényanyag-tételek eredeti használati értékének megóvása.

1.9. Csomagolóanyag: a csemete- és ültetvényanyag-tételek szállítás alatti megóvására használt védő- és szigetelőanyagok.

2. Minőségi követelmények

2.1. Gyümölcsfaoltvány és a facsemete minőségi követelményei

2.1.1. Általános minőségi követelmények

Az ültetvényanyag legyen:

- fajta (klón) azonos, a nemes, az alany és a közbeoltott része egyaránt, megnevezésével megegyező;

- igazoltan legalább szaporítóanyag termesztésre ideiglenesen engedélyezett gyümölcstermő növényről származó;

- fagy- és egyéb károsodástól, mézgásodástól mentes;
- az életképességéhez szükséges nedvességtartalmú;
- a hatályos növényegészségügyi követelményeknek megfelelő;
- kategóriájának és virológiai állapotának megfelelő tanúsító (certifikált, C. A. C) címkével ellátott.

Az ivartalanul szaporított alanyoknál az oltás (szemzés) a gyökérnyak (talajfelszín) felett legalább 10 cm magasságban legyen.

Az oltásforradás hézagmentes legyen, benne és környékén kötözőanyag, körkörös hegképződés (kambiumgyűrű) nélküli, sebhely és csonk ne legyen.

Faiskolai táblából való kitermelés október 10-e előtt ne kezdődjön meg.

2.1.2. Részletes minőségi követelmények

2.1.2.1. A koronás oltvány és a facsemete minősége

A korona a kívánt törzsmagasság felett szakszerűen, faiskolai neveléssel kialakított legyen. A korona 1 éves, ép, egészséges a rügyekkel együtt kétharmad hosszúságig érett, nyugalmi állapotú, fajtára jellemző vesszőkből álljon.

Megújított korona esetében a visszavágás helyén legfeljebb 4 rügyes, 2 éves gallyrész van megengedve, amely a koronavessző hosszúságában nem számítható be.

A törzs törzserősítő csapoktól, sarjaktól mentes legyen. Egyenes, legfeljebb közbeoltott oltványok esetében egymással ellentétes oldalon levő két (visszavágásból vagy csapeltávolításból eredő) görbülettel. A kajszli, a szilva, a körte, a köszméte, a ribiszke és a ribiszkeköszméte fajták esetén a függőleges egyeneshez azonosítva törzsvastagság háromszorosánál nem nagyobb törzsgörbület meg van engedve. A bogyós gyümölcsű oltványok törzsének a lombtalan koronát elhajtás nélkül kell megtartania.

A törzsön a törzsnevelés során keletkezett vágási felület (metszlap, csaphely) legyen körkörösén hegedt, friss metszlap és csonk nincs megengedve. Mechanikai érülésből származó 3 cm² felületet meg nem haladó, teljesen beforrt sebhely meg van engedve, de a sebhely szélessége a törzskerület 1/4 részénél szélesebb ne legyen.

A törzs kora legfeljebb 3 év, őszibaracknál, mandulánál 1 év.

A gyökérzet legyen arányban a növény föld feletti részeivel. A gyökérzet ép egészséges legyen, szakított vagy más eredetű súlyos mechanikai sérülés, beforratlan sebhely, repedés nincs megengedve.

2.1.2.2. Koronás oltványok és facsemete mérete (1-3. táblázat)

A sudaras koronájú oltványok esetén a koronavesszők számába a sudár vessző is beleszámít. A törzs átmérőjét a gyökérnyak (talajfelszín) felett 30 cm magasságban, a gyökérágak átmérőjét az elágazástól 5 cm-re mérjük.

1. táblázat

A koronavesszők és a törzs mérete

Az ültetvényanyag típusa	A koronavesszők		Törzsátmérő legalább mm
	száma	hossza	
	legalább		
Koronás oltvány és facsemete	4	45	14
Koronába oltott oltvány	4	35	14
Katlan alakú oltvány és facsemete	3	35	13
Gyenge növekedésű alanyon spurfajták,			
valamint körtefajták	4	30	12
Bogyós oltvány	1	30	12
Bogyós oltvány	3	20	9
Kombifa	2	45	14

2. táblázat

A gyökérzet mérete

Az ültetvényanyag típusa	Gyökérágak	
	száma	hossza
	legalább	
	db	cm
Koronás oltvány facsemete	4	20
Vad alanyú körteoltvány	2	20
Birs alanyú körteoltvány	3	20
Bogyós oltvány	bojtos	10

3. táblázat

A törzsmagasság mérete

Az ültetvényanyag típusa	Magasság, cm
- bokortörzsű (b)	30- 50
- alacsony törzsű (at)	60- 80
- középestörzsű (kt)	100-120
- magastörzsű	150 felett

2.1.2.3. Suháng oltvány és facsemete minősége

A melléklet szerinti magasságig érett, a fajtájára jellemző héjszínű és megfásodott legyen. A talajtól számított 30 cm magasságig hónaljhajításoktól, sarjaktól mentes legyen. Legfeljebb 1 (visszavágásból vagy csapeltávolításból eredő) görbülettel, és feleljen meg a 2.1.2.1. pont követelményeinek.

Kora 1 év, gyenge növekedésű alany-neves kombinációjú oltványoknál 2 év, kivétel az őszibarack és mandula amelyek 1 évesnél idősebbek ne legyenek.

Kötegen belül az oltványok magasságában 30 cm-nél nagyobb méretkülönbség nincs megengedve.

A gyökérzet minősége a 2.1.2.1. pont szerint.

2.1.2.4. Suháng oltvány és facsemete mérete

Magassága legalább 100 cm, gyenge növekedésű fajtakombinációk és gyenge növekedésű körtefajták esetén legalább 80 cm.

A suháng átmérője (a talaj felett 30 cm-re) legalább 10 mm, gyenge növekedésű fajtaalany kombinációk és gyenge növekedésű körtefajták esetén legalább 8 mm.

A gyökérzet méret a 2.1.2.2. pont szerint.

2.2. Gyökeres dugvány, a bujtvány és a bokor minőségi követelményei

2.2.1. Általános minőségi követelmények (mogyoró, ribizke, köszméte, ribiszkeköszméte)

A növény 1 éves, a rügyekkel együtt 2/3 hosszúságig érett, ép, egészséges és nyugalmi állapotú vesszőkkel rendelkezzen. A megújított bokrok esetén legfeljebb 4 rügyes 2 éves gallyrész meg van engedve, amely a vessző hosszába nem számítható be.

A gyökérzet legyen gazdagon elágazott, arányban a növény föld feletti részével ép, egészséges, szakított vagy más eredetű mechanikai sérüléstől (sebhely, repedés) mentes.

4. táblázat

2.2.2. Részletes minőségi követelmények

Megnevezés	Kor (év)	A vesszők		A gyökerek	
		száma	hossza	száma	hossza

legalább			legalább		
Dugvány, bujtvány	1	1	40	8	10
Bokor	3	3	35	10	12

2.3. A málna és a szeder ültetvényanyagának minőségi követelményei

2.3.1. Általános minőségi követelmények

Az ültetvényag lehet 1 éves gyökérsarj, illetve bujtvány vagy 2 éves iskolázott növény.

Érett, ép (az életképességet károsan befolyásoló sérüléstől mentes), egészséges, szikkadástól mentes vesszői legyenek. Sarj és bujtvány esetében jól fejlett a vessző alapján lévő járulékos rüggyel.

Jól fejlett, ép, egészséges, bojtos gyökérzete legyen arányban a föld feletti részekkel. A gyökéren az eredét veszélyeztető mechanikai eredetű sebhely, sérülés, továbbá szikkadásból, fagysérülésből eredő károsodás ne legyen.

5. táblázata

2.3.2. Részletes minőségi követelmények

Megnevezés	Kor (év);	A vesszők	A gyökerek
		száma	hossza
		legalább	
		db	cm
Sarj, bujtvány	1	1	80 (*) bojtos
2 éves, iskolázott	2	2	70 bojtos

2.4. A szá mócapalá nta m inő ségi kö vetel mé nyei

2.4.1. Általá nos m inő ségi kö vetel mé nyek (leveles és hű tő ben tá rolt, azaz frigó)

A leveles palá nta lehet ő sz i (augusztus-szeptember) és tavaszi felszedés ű .

A leveles palá nta ző mő k, fajtájá ra jellemző en fejlett, nem felnyurgult, ép, egészsé ges lomblevelekkel és ű de, fejlőd ő szí vlevél lel (csú cslevél lel) vagy jól fejlett zá rt csú csrű gye legyen.

A hű tő ben tá rolt (frigó) palá nta lomblevél nélkü li, nyugalmi á llapotú , nagy, jól fejlett csú csrű ggyel. A győ kérzet bojtos, csonkítás nélkü li, elágazásokkal rendelkez ő , sárgásbarna szí nű és talajmará dványoktól mentes legyen.

A hű tő ben való tá rolásra a nyugalmi á llapotban lév ő palá nták fagymentes napokon szedhetők fel.

6. táblá zat

2.4.2. Részletes m inő ségi kö vetel mé nyek

Megnevezés gyökerek	A gyökértörzs átmérő	Kor (év)	A lomblevelek	A szívlevél hossza	A	
hossza	legalább mm		száma legalább db	legfeljebb cm	száma	
					legalább	
					db	cm
Leveles palánta		1	3	-	10	
6	7					
Hűtőben tárolt (fírgó) palánta		1	-	2	10	
6	7					

2.5. Termeszt ő edényes (konténeres) ű ltetvé nyanyagok m inő ségi kö vetel mé nyei.

2.5.1. Általá nos m inő ségi kö vetel mé nyek

Tenyésztőidőszakban forgalomba kerülő termesztőedényes növények hajtásainak ép, egészséges lombozata legyen.

A növény gyökérzete a termesztőközeget jól szője át, de a gyökerek a termesztőedényt ne nőjék túl.

A tenyészedényes növényeket olyan térállásban kell nevelni, hogy a növény természetes habitusát kifejleszthesse.

A tenyészedény legyen összhangban a növény méretével.

7. táblázat

2.5.2. részletes minőségi követelményei

Megnevezés termesztő edény mérete		Hajtások		A növény magassága	A törzs átmérője	A
mm	legalább, liter	száma	hossza	legalább cm	legalább	
		legalább				
		db	cm			
Koronás oltvány és facsemete		4	30	-		
12	5					
Suhángoltvány és facsemete		-	-	80		
7	2					
Gyümölcstermő bokor		3	30	-		
-	1					
Szeder		1	40	-		-
	1					
-		2	25	-		
	1					

Alma (Malus sÍlvestris)

Körte (pyrus pyraster)

Szilva (Prunus domestica)

Cseresznye (Prunus avium) 4-6

Sajtmeggy (Prunus mahaleb) 25 20 6-
9 25 Jól elágazott

Myrobalan (Prunus mahaleb) 6-12

Cerasifera Spp. Myrabolana)

Kajszi (Prunus armeniaca)

Őszibarack (Prunus persica) 4-6

Mandula (Prunus amygdalus) 25 6-
9 Jól elágazott

Mandulabarack (Prunus

amygdalopersica) 9-12

Dió (Juglans regia) 6-9

Fekete dió (Juglans nigra) 25 20 9-
12 25 Bojtos

Gesztenye (Castenea sativa) 12-14

Aranyribiszke (Ribes aureum) 70-90 ; 70-
4 90 ; ; 4 ; ;

3. Kitermelés, osztályozás, kötegelés

3.1. A gyökeres gyümölcsfaiskolai csemete- és ültetvényanyag a faiskolai táblából való ki- és az anyanövényekről való letermelése lombtalan állapotban végezhető, lombhullástól rügyfakadásig, azokon a napokon, amikor a hőmérséklet +2 °C feletti, és a talaj nem fagyott.

A ki-, illetve a letermelés akkor kezdődjön meg, amikor a növények lombja a hajtások hosszúságának 3/4 részéről könnyen pattanva leválik (ez az időpont növényfajonként változik), de október 10-e előtt ne kezdődjön meg.

3.2. Minden növényanyagot ki- vagy letermelést követően kiszáradástól, fagyástól azonnali vermeléssel, védett helyre szállítással, takarással kell megóvni. a számócapalántákat a felmelegedéstől és a befülledéstől is védeni kell.

3.3. A ki- vagy a letermelt növényanyagot a 2. fejezetben meghatározott minőségi követelmények figyelembevételével kell tárolásra vagy szállításra előkészíteni.

3.4. A szállításra, tárolásra előkészített csemete- és ültetvényanyagot kötegelni kell, egy kötegbe csak azonos tétel növényeit szabad kötni. A kötegeket általában két helyen (gyökérnyaki részén és a felső harmadban) kell tartós, a növényeket nem károsító, roncsolást nem okozó kötözőanyaggal öttel osztható mennyiségű kötegekbe összekötni. Az egy kötegbe köthető növények száma:

- oltványok, gyümölcsfacsemeték, bogyós gyökeres-dugványok, 10 db;
- koronás őszibarack, mandula, bogyós oltvány és bogyós bokor, 5 db;
- málna, szeder (sarj, gyökeres dugvány) és dió magonc, 25 db;
- számócapalánta, 25 db;
- ivartalanul szaporított alanyok (gyökeres bujtvány és dugvány) 25 vagy 50 db;
- magoncalanyok 50 vagy 100 db.

A hidegen tárolt (frigó) palántákat az 1500 db-ot meg nem haladó mennyiséget tartalmazó fóliazsákban, fóliával bélelt dobozban vagy rekeszben lehet elhelyezni, de a csomagolási egységben csak azonos tételből származó palánta legyen.

3.5. A csemete- és ültetvény-tételeket a kitermelés, az árumozgatás, a kötegelés, a tárolás és a szállításra való előkészítés során oly módon kell kezelni, hogy azok pontosan azonosíthatók és kellően elkülöníthetők legyenek.

4. Megnevezés, megjelölés (certifikáció)

4.1. A magyar állami hivatalos szerv által kiadott címkét a fás oltványok, facsemeték és termesztőedényes növények minden egyedére az egyéb növényeknél a 3.4. pont szerinti kötegeire kell felhelyezni.

Nagy-tételű végfelhasználói értékesítés esetén (fajtánként 1000 db felett) a faiskola augusztus 30-ig kérheti az oltványok kötegenkénti címkézését. A kérelemhez csatolni kell az oltványmegrendelés másolati példányát.

4.2. A fás oltványokra a faiskolai táblából való kitermelés előtt, a tenyészedényes növényekre a nevelés helyéről való elszállítás előtt, egyéb csemete- és ültetvényanyagokra a faiskolai táblából való kitermelés után kell a tartós anyagból készült címkét a kötegre helyezni, oly módon, hogy azok a köteg felbontása nélkül le legyenek eltávolíthatók.

4.3. A csemete- és ültetvényanyag biológiai minőségét (kategóriáját) a címke színe jelzi.

4.3.1. A tanúsító címke színe fehér, ha a faiskolai termék előállításához használt alapanyag legalább központi törzsültetvényből származik.

4.3.2. A tanúsító címke színe kék, ha a faiskolai terméke előállításához felhasznált alapanyag legalább üzemi törzsültetvényből származik.

4.3.3. A C. a. C. (ellenőrzött) terméket jelölő címke színe narancs, ha annak előállításához felhasznált alapanyag legalább szaporításra ideiglenesen engedélyezett növényekről származik.

4.4. A többkomponensű termékek kategóriáját a legalacsonyabb származásfokozatú szaporítóanyag (alapanyag) határozza meg.

4.5. Az árucímkén a következő adatokat kell feltüntetni:

- a faj, fajta (klón) nevét, oltványok esetében az alany és a közbeoltott összetevő megnevezését is;
- a csomagolási egységben levő növények számát;
- virológiai állapotát,
- kategóriáját;
- a termelő (forgalmazó) nevét, telephelyét;

- a tanúsító hatóságot.

4.6. Az árúcímke anyaga, felerősítése tartós legyen - levenni a címke sérülése vagy a köteg felbontása nélkül ne lehessen - megjelölései időtállóan jól olvashatók legyenek.

5. Csomagolás, szállítás tárolás

5.1. Csomagolás

5.1.1. A gyümölcsfaiskolai csemete- és ültetvényanyag csomagolása olyan legyen, hogy megvédje a szállítás alatt:

- a mechanikai sérülésektől (törés, horzsolás, zúzódás, rágás stb.),
- az időjárás és egyéb környezeti tényezők okoztat minőségi és életképesség-romlástól (száradás, fagyás stb.),
- fertőzéstől (fülledés, penészedés stb.).

5.1.2. Csomagolásra a gyümölcsfaiskolai csemete- és ültetvényanyagot fagymentes védett helyen kell előkészíteni oly módon, hogy

- a kívánt növényanyag kerüljön csomagolásra,
- a jelölése megfelelő legyen,
- a gyökérzet védett legyen (pl. pépezés);
- az időjárásnak megfelelő védő csomagolást kapjon (fagyos időben száraz, fagymentes időben nyirkos).

5.1.3. Csomagolóanyagként felhasználható minden olyan anyag, amely a terméket megvédi és nem károsítja.

5.2. Szállítás

Az 5.1. pont előírásainak megfelelően csomagolt csemetét és ültetvényanyagot szabályozott légtérű járművel vagy egyéb közúti járművel, zárt vasúti kocsival, ponyvázott teherautóval stb. lehet szállítani.

A szállítás olyan módon történjen, hogy

- a be- és kirakodás és szállítás során a növényanyag minőségében és mennyiségben változás ne következzen be;
- életképességében és épségében károsodást ne szenvedjen (fagyás, szikkadás, törés, sérülés stb.).

5.3. Tárolás

5.3.1. A faiskolában kitermelt továbbá, a faiskolai lerakatban (árudában) és telepítőhelyre szállított csemetét és ültetvényanyagot azonnal tárolóba vagy vermelőbe kell helyezni.

5.3.2. A növényanyagot a tárolóban úgy kell elhelyezni, hogy a tételek egymástól elkülönüljenek, ne keveredhessenek, azonosíthatóak (megjelöltek) és megközelíthetőek legyenek.

5.3.3. A tárolás akkor megfelelő, ha időtartama alatt és az anyagmozgatás során a csemete és ültetvényanyag minőségében romlás nem következik be, életképességét vízveszteség, fagysérülés nem éri, nyugalmi állapota fennmard.

5.3.4. Tárolási módok

5.3.4.1. Hűtőtárolóban: a tárolási hőmérséklet (szabadgyökerű termékeknél) 0 °C és + 5 °C közötti, számócánál -2 °C, a relatív páratartalom pedig a 95%-ot meghaladja. A tárolás időtartama legfeljebb 9 hónap.

5.3.4.2. Fedett tárolóban szabadgyökerű tárolás esetén a hőmérséklet 0 °C és +5 °C közötti legyen, és a relatív páratartalom haladja meg a 95%-ot. Legfeljebb három hét időtartamra alkalmas ideiglenes tárolási mód.

5.3.4.2. Szabadföldi tárolás (vermelőben): a vermelő közeg rögmentes és nyirkos, jól megmunkált legyen, alkalmas a gyökérzet hézagmentes fedésére (száraz időjárás esetén a vermelőt öntözni kell, hogy a gyökérzóna mélységében a vermelő közeg folyamatosan nedves legyen). A növényanyagot - a málna, a számóca kivételével - egyenként célszerű vermelni, a vermelő közege a törzs alsó mintegy 30 cm-es részét is takarja.

A vermelő kissé lejtсен, csapadékos tél esetén a felesleges víz elvezetéséről gondoskodni kell.

5.3.4.4. Szabadföldi ideiglenes vermelés:

Az őszi vagy tavaszi időszakon belül a szállításig és a telepítésig történő tárolás, a vermelőbe a növényanyag fektetve és kötegelve helyezhető, nedves takaró közeggel fedve a gyökérzetet és a törzs egyharmadát.

6. Mintavétel, -vizsgálat

6.1. Mintavétel

6.1.1. A mintavétel célja, annak megállapítása, hogy a megmintázott csemete és ültetvényanyag-tétel megfelel-e a 2. fejezet szerinti minőségi követelményeknek.

6.1.2. A mintát a tételből úgy kell venni, hogy az megfelelően képviselje a mintázott tételt.

6.13. A minta jellege szerint lehet:

- hivatalos minta, amelyet a magyar állami hivatalos szerv a jelen előírások szerint vesz és a vizsgálatok eredményről a mintázott tételre érvényes vizsgálati okmányt állít ki;
- hiteles minta, amelyet egyéb közszolgálati intézmény vesz (önkormányzat, vámhivatal, bíróság stb.) a jelen előírások szerint, amelynek vizsgálati eredményéért a mintavevők felelősek és annak eredményét az érdekelt felek a mintázott tételre vonatkoztathatják;
- magán minta, minden olyan minta, amely a hivatalos és hiteles minta feltételének nem felel meg. A magán minta vizsgálati eredménye tájékoztató jellegű és csak a minta növényeire vonatkozik.

6.1.4. A tételt mintavételre úgy kell előkészíteni, hogy a tétel azonosítható, egyöntetűsége megállapítható és a mintavétel akadály nélkül elvégezhető legyen. Ha a vizsgálandó tétel látszatra nem egységes, akkor azt egyöntetű részekre kell bontani, amelyből tételenként külön mintát kell venni és vizsgálni.

6.1.5. Az egy tételenként vizsgálható csemete- és ültetvényanyag és a vizsgálathoz szükséges minta mennyiségét a 9. táblázat tartalmazza:

9. táblázat

A tétel mennyisége	A minta legkisebb egysége		Tűrés a 2. oszlop
	közvetlen	laboratóriumi	alatti mintából (***)
	vizsgálathoz (*)		vizsgálathoz és
			ellenőrző termesztéshez (**)
			db
50-ig	minden db	3	0
51-150	20	5	1
151-300	35	5	2

301-500	50	6	3
501-1200	80	8	5
1 201-3 200	130	10	7
3 201-10 000	200	15	10
10 001-35 000	320	20	14

(*) A vizsgálat helyén, szövetfeltárást nem igénylő méretelőírások vizsgálatához.

(**) A 3. oszlop minta mennyiségét a 2. oszlop szerinti mennyiségben kivett növényekből kell elkülöníteni.

(***) A tétel szabvány szerinti minőségének nem megfelelő, de életképes növények száma.

6.1.6. Amennyiben a hivatalos és hiteles minta vizsgálatát nem a mintavétel helyén végzik, a 9. táblázat 3. oszlopában lévő mintát vizsgálatra az Intézetnek kell megküldeni.

6.1.6.1. A mintát függő táblával kell megjelölni, hogy a tétel egyértelműen azonosítható legyen.

A függő táblán fel kell tüntetni:

- a mintázott tétel megnevezését és mennyiségét;
- a mintavétel helyét idejét;
- hivatalos és hiteles minta esetén a mintavételi jkv. számát;
- a növényeken levő vagy csatolt, terméktanúsító (certifikációs) vagy a C. a. C. (ellenőrzött) címkék számát.

6.1.6.2. A mintával együtt meg kell küldeni a mintavételi jegyzőkönyv másolatát, amelynek az alábbiakat kell tartalmaznia:

- a mintázott tétel termelőjének, illetve forgalmazójának nevét, címét;
- a mintavétel helyét, időpontját;
- a mintavételnél közreműködők nevét, beosztását és munkahelyét;
- a mintázott tétel fajtáját, alanyát, származásfokozatát és mennyiségét;
- a mintavétel módját,
- a mintavétel okát és a minőséghiba megjelölését;
- a csemete- és ültetvényanyag tárolásának helyét, módját és körülményeit;
- a minta beküldésére kötelezett nevét és lakcímét,
- a tételből vett minta mennyiségét;
- a tételre vonatkozó hatósági rendelkezéseket (zárlat, forgalmazási vagy felhasználási korlátozást);
- a minta vizsgálatát végző intézmény nevét és pontos címét,
- a vett minta rendeltetését, továbbá azt, hogy mintát a jelen melléklet szerint vették;
- a minőségtanúsító címkével ellátott vagy nem ellátott.

A mezőgazdasági termékértékesítésből származó minőségvitánál a hatályos jogszabály előírásait
- az eljárásnál és a jegyzőkönyv felvételénél figyelembe kell venni.

6.1.6.3. A mintát csomagolni, szállítani és tárolni úgy kell, hogy a csemete- és ültetvényanyag minta minőségében és mennyiségében a mintavételtől a vizsgálatig változás ne következzen be, a csomagolóanyag és a zár sértetlen maradjon. A csomagolóanyag zárható nyílását fémezéssel vagy más módon le kell zárni, hogy a csomag tartalmához annak megsértése nélkül ne lehessen hozzáférni.

6.2. Vizsgálatok

6.2.1. Közvetlen vizsgálatok.

6.2.1.1. A növény épségének és alakjának vizsgálata.

A minta növényeit szemrevételezzük, amelynek során bíráljuk:

- a gyökérzet, a törzs és a korona méreteit, alakját;
- törzs és a vesszők érettségét (a fajtára jellemző színe és a törési próba alapján);
- törzs és a vesszők szikkadását;
- a rüggyel nyugalmi állapotát (a rügpikkelyek zártságát, a rügy nem duzzadságát növekedési állapotát);
- a növény épségét (mechanikai sérülések, állati kártételek és a nevelés vágásfelületeinek nagyságát, valamint beforrottságát, csonkoktól és sarjaktól való mentességét),
- betegségek és egyéb károsodásokat (gyökérgolyva, gyökérpenész, mézgásodás stb.).

6.2.1.2. A növény szöveteinek vizsgálata:

A csemete és ültetvényanyag életképességét, szöveteinek épségét azok átmetszésével lehet megállapítani.

A növény életképes, ha

- a gyökérzet funkcionális szövetei (háncs, kambium, fatest) rugalmas állományúak, a vágási felület csontfehér, elhalástól mentes és nedves tapintású,
- a törzs háncs és kambium szövetei zöldesfehérek vagy sárgásfehéek, a fatest csontfehér színű és a metszlap nedves tapintású,
- az éves vegetatív részek szövetei nedves tapintásúak a háncs és kambium zöld, a fatest kemény állapotú, halvány zöldesfehér színű,
- a rügyalap és a rügy felseje élénk zöld színű és vízzel kellő mértékben telített.

6.2.3. Laboratóriumi vizsgálatok.

A szaporító és ültetvényanyag, laboratóriumi vizsgálatát az illetékes állami szervezet ellenőrzése vagy minősítése során akkor kell végezni, ha közvetlen vizsgálat alkalmával:

- a növényanyag épsége és egészségi állapota megbízhatóan nem állapítható meg,
- karantén vagy veszélyes károsítóval való fertőzöttség gyanúja merül fel, de az a tünetek alapján nem egyértelmű,
- a csemetén és ültetvényanyagon tapasztalt tünetek káros vegyszeres kezelés gyanúját vezeti fel.

(A speciális növényegészségügyi vizsgálatot - bármelyik érdekelt fél - a területileg illetékes Növényegészségügyi és Talapvédelmi Állomáson kérhet.)

6.2.3. Ellenőrző termesztés:

6.2.3.1. A gyümölcsfaiskolai termékek fajtaazonosságát, fajtatisztaságát és életképességét - vitás esetekben vagy a fél megkeresésére - ellenőrző termesztés útján kell vizsgálni.

6.2.3.2. Fajtaazonosságot, fajtatisztaságot a minta növényeinek telepítése (9. táblázat 3. oszlopa) útján a morfológiai bélyegek és a termés alapján kell vizsgálni.

6.2.3.3. Az életképesség vizsgálat is a csemete és ültetvényanyag-tételből vett minta telepítésével végezhető. Életképes az a faiskolai termék, amelyik megeredt és a telepítést követő vegetációs időben a fajra, fajtára jellemző erősségű növekedést ért el.

(Az ellenőrző termesztés eredményéről a vizsgálat zártával a mintázott tétel tulajdonosát az ellenőrző termesztést végző írásban tájékoztatja.)

7. Minősítés

A gyümölcsfaiskolai csemete és ültetvényanyag akkor alkalmas a forgalomba hozatalra, ha e melléklet 6. fejezete szerint vett minta vizsgálat alapján a 2. fejezet minőségi követelményeinek megfelelnek.

8. A gyümölcsfaiskolai csemete és ültetvényanyag károsodásának okai, tünetei

A gyümölcs növényanyag leggyakrabban a szakszerűtlen tárolás és kezelés következtében károsodik. A különböző károsodások okai és tünetei a következők:

- Fagyhatás

Oka: a gyökérzet esetében fagyponthoz alatti hőmérsékleten tárolt vagy szállított csemete és ültetvényanyag gyökerének fedetlenül, takarás nélkül hagyása, vagy szabadban végzett téli tárolásnál a gyökerek sekélyen vagy hézagosan végzett vermiculációja, tárolása.

Föld feletti részek esetében a mínusz 10 °C alatti tartós hideg, vagy a tél végi időjárásban a hőmérséklet erős, átmenet nélküli ingadozása.

Tünetei: a gyökéren és a föld feletti részekben a funkcionális szövetek (háncs, kambium stb.), a rügyalap és a rügy belsejének elbarnulása, elhalása. A tünetek törzsön és a vesszők vastagabb részein gyakran csak foltokban (fagyfoltok), a gyökéren és a vesszők vékonyabb részein összefüggő felületen jelentkezhetnek.

- Víztartalom-csökkenés (szikkadás)

Oka: a növényanyag gyökérzetének takarás nélküli vagy száraz közegben történő levegős, hézagos tárolása, vermelése.

Tünetei: a kéregész a térfogatcsökkenés miatt ráncos. A belső szövetek elszíneződnek, metszlapot ejtve száraz tapintásúak.

- Gombás megbetegedések:

Oka: az előző pontokban leírt helytelen kezelésből eredő szöveti károsodás következtében a növényanyagon szaprofita gombák telepedhetnek meg.

Tünete: a betegség következtében a növényanyag felületén a közvetlen vizsgálatnál különböző jellegű penészbevonat tapasztalható.

12. számú melléklet a 90/1997. (XI.28.) FM rendelethez

A gyümölcsfaiskola és az ellenőrzés követelményei

1. FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK

1.1. Államilag elismert gyümölcsfajta: a Földművelésügyi Minisztérium által az Országos Mezőgazdasági Fajtaminősítő Tanács javaslata alapján elismert és szaporításra engedélyezett, a Nemzeti Fajtajegyzékbe bejegyzett gyümölcsfajta.

1.2. Ideiglenes szaporításra engedélyezett gyümölcsfajta: állami minősítésre bejelentett, a Földművelésügyi Minisztérium által ideiglenes szaporításra engedélyezett gyümölcsfajta.

1.3. Nyilvántartott kísérletre engedélyezett gyümölcsfajta: államilag nem minősített és szaporításra ideiglenesen sem engedélyezett fajta, fajtajelölt, amelynek kísérleti szaporításhoz, illetve telepítéséhez az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet (a továbbiakban: Intézet) előzetesen hozzájárul.

1.4. Kiemelt klón: államilag minősített gyümölcsfajta szelekciója során kiválasztott, az alapfajtól valamely kedvező gazdasági tulajdonságba eltérő, és ezt a tulajdonságát az ivartalan szaporítással megőrző gyümölcsstermő növény.

1.5. Származásfokozat (kategória): a gyümölcsfaiskolai termék genetikai értékét, minőség és virológiai státusát meghatározó besorolási fokozat, amely a szaporítás sorrendjében lehet prebázis, bázis, certifikált és C. A. C. (ellenőrzött).

1.5.1. Prebázis szaporító- és ültetvényanyag: törzskönyvezésre előjegyzett vagy törzskönyvezett gyümölcsstermő növényekről - oltvány esetében minden összetevője ilyen fokozatú növényekről - származik, fajtája a nemzeti fajtajegyzékben vagy az ideiglenesen szaporításra engedélyezett fajták jegyzékében szerepel, fajtaazonos, fajtatizta, megfelel a rendelet 10. és 11. számú melléklete szerinti követelményeknek, vírusmentes virológiai állapotú, továbbá az erre illetékes szerv központi törzsültetvény létesítésére alkalmasnak minősítette.

1.5.2. Bázis szaporító- és ültetvényanyag: központi törzsültetvényből származik, oltvány esetében minden összetevő legalább olyan kategóriájú, fajtája a nemzeti vagy az ideiglenesen szaporításra engedélyezett fajták jegyzékében szerepel, fajtaazonos, fajtatizta, megfelel a rendelet 10. és 11. számú melléklete szerinti követelményeknek, vírusmentes vagy vírusmentesített virológiai állapotú, továbbá az erre illetékes szerv központi törzsültetvény létesítésére alkalmasnak minősítette.

1.5.3. Certifikált szaporító- és ültetvényanyag: üzemi törzsültetvényből származik, oltvány esetében minden összetevő legalább ilyen kategóriájú, fajtája a Nemzeti Fajtajegyzékben szerepel, fajtaazonos, fajtatizta, megfelel a rendelet 10. és 11. számú melléklete szerinti követelményeknek, vírusmentes vagy vírusmentesített virológiai állapotú, továbbá az erre illetékes szerv központi törzsültetvény létesítésére alkalmasnak minősítette.

1.6. Virológiai állapot (státuszt): a faiskolai termékek virológiai fokozatát meghatározó kategória, amelyet a tanúsító címként feltüntettek.

1.7. Gyümölcsfaiskola: faiskolai termékek előállítására alkalmas terület a rajta levő növényanyaggal, a felszerelésekkel, épületekkel, amelynek létesítését az Intézet engedélyezte, és amely forgalomba hozatal céljából gyökeres szaporító- és ültetvényanyagot állít elő.

1.8. Házi gyümölcsfaiskola: bejelentett faiskolai tevékenység, amely saját felhasználásra (gyümölcsstelepítés céljára) állít elő ültetvényanyagot.

1.9. Bértermelés: Külföldi megrendelésre, kizárólag export célra végzett szaporítás, az előállított termék teljes mennyisége kiszállításra kerül.

1.10. Nemesítési célt szolgáló szaporítás: új, értékelés előtt, illetve alatt levő fajták, jelöltjelöltek szaporítása.

1.11. Szaporítóanyag: meghatározott származásfokozatú (kategóriájú) ültetvényanyag előállítására alkalmas mag, növényi rész (pl. szemzőhajtás) vagy gyökeres növény (pl. alanycsemete).

1.12. Gyümölcsfaiskola szemle (ellenőrzés): a gyümölcs-faiskolai szaporítás követelményeinek, a növényállomány minőségének és egészségi állapotának a vonatkozó rendeletek alapján - erre illetékes szerv által

- történő elbírálása.

1.13. Gyümölcs-faiskolai szemlejegyzőkönyv: olyan hivatalos irat, amelyet a gyümölcs-faiskolai szemle eredményéről az Intézet állítja ki.

1.14. Terméktanúsító címke: olyan tartós, színtartó anyagból készült azonosítási címke, amely a szaporító- és ültetvényanyagot szaporítási fokozata szerint jelöli, és amelyet az erre illetékes szerv adott ki.

1.15. Minőségi származási igazolvány: a prebázis és a bázis kategóriájú szaporító- és ültetvényanyag igazolására szolgáló okmány.

1.16. Származási igazolvány: az üzemi törzs- vagy szaporításra ideiglenesen engedélyezett ültetvényekben, kijelölt fákon termelt szaporítóanyagok, és ezek felhasználásával előállított és szaporítási fokozatának (kategória) igazolására szolgáló okmány.

1.17. Zárlat: a követelményeknek nem megfelelő minőségű szaporító- és ültetvényanyag felhasználási és/vagy forgalmazási korlátozása.

1.18. Zárlatfeloldás: a zárlatot szükségessé tevő ok(ok) megszüntetése után, az előírásoknak megfelelő faiskolai szaporító- és ültetvényanyag felhasználási és/vagy forgalmazási korlátozásának megszüntetése.

2. Általános követelmények

2.1. Gyökeres szaporító- és ültetvényanyagot forgalombahozatali célra csak az Intézet engedélyével és ellenőrzése mellett, saját felhasználásra előzetesen bejelentett házi faiskolában szabad előállítani.

Árutermlő gyümölcs-faiskolai engedélyt a tervezett szaporítást megelőzően kell az Intézettől megkérni.

2.2. Forgalmazásra és felhasználásra kizárólag termék tanúsító címkével ellátott szaporító- és ültetvényanyag kerülhet. Tanúsított az a szaporító- és ültetvényanyag-tétel, amelyet a területen a vonatkozó jogszabályok és szabványok alapján az Intézet ellenőrzött és alkalmasnak minősített. A vizsgálat eredményéről igazoló okiratot vagy jegyzőkönyvet készít és az alkalmas tételeket fémzár jellegű, kategóriája szerinti tanúsító címkével látja el. A címke színe:

- prebázis: fehér átlós lila csíkkal,

- a bázis: fehér,

- a certifikált: kék,

- a tanúsított (C. A. C.): narancs.

2.3. A faiskola fenntartóinak az ellenőrzésekhez a faiskola növényállományát, a kapcsolatos bizonylatokat, valamint a nyilvántartásokat elő kell készíteni.

A kitermelés, illetve az értékesítés időpontjáról előzetesen az Intézetet tájékoztatni kell.

2.4. A gyümölcsfaiskolában felhasználásra kerülő, nevelés alatt álló és előállított szaporító- és ültetvényanyagnak meg kell felelnie a hatályos növényegészségügyi követelményeknek.

2.5. Nemes gyümölcsfajtákat magról szaporítani és forgalomba hozni nem szabad.

2.6. Bértermelésre a megrendelés szerinti mennyiségben bármely fajta szaporítható, amennyiben származása igazolt, a hatályos növényegészségügyi előírásoknak megfelel, és a megtermelt növényanyag teljes mennyisége kiszállításra kerül.

2.7. A nemesítési célt szolgáló szaporítások esetén, a nemesítő írásos megrendelése szükséges.

3. Minőségi követelmények

3.1. A gyümölcsfaiskolában nevelés alatt álló szaporítóanyag-tételek akkor felelnek meg a minőségi követelményeknek, ha

- engedélyezett területen állították elő;

- a szaporított fajta (alany és nemes) szerepel a nemzeti vagy az ideiglenesen engedélyezett fajta jegyzékében;

- szaporítóanyaga kategóriájának megfelelően igazolt származású, államilag ellenőrzött, továbbbszaporításra alkalmasnak minősített ültetvényről (kijelölt fáról) származik;

- a növényállomány a növekedési időszaknak, a fajta jellegének megfelelően fejlett, egészséges, szakszerűen kezelt, növekedése kiegyenlített;

- az egyes tételek azonosíthatóak, faj- és fajtaazonosak, fajtatiszták, elkülönítésük és megjelölésük megfelelő, egyezik a nyilvántartás adataival;

- a gyümölcs-faiskolai szemlén alkalmas minősítést kapott.

4. A fenntartás és forgalmazás követelményei

4.1. Árutermlő gyümölcsfaiskolát a jogszabályi feltételeknek megfelelően kiadott és az engedélyen feltüntetett területre érvényes engedéllyel rendelkező termelő létesíthet és tarthat fenn. A házi gyümölcsfaiskola - bejelentési kötelezettség mellett - engedély nélkül létesíthető.

4.2. Művelődési forgó biztosítása, vagy egyéb ok miatt új terület gyümölcs-faiskolai termesztésbe vételéhez a gyümölcs-faiskolai engedély hatályának kiterjesztését kell kérni a termesztés megkezdése előtt az Intézettől.

4.3. Művelési forgó biztosítása, vagy egyéb ok miatt új terület gyümölcs-faiskolai termesztésbe vételéhez a gyümölcs-faiskolai engedély hatályának kiterjesztését kell kérni a termesztés megkezdése előtt az Intézettől.

4.3. Az árutermelő gyümölcs-faiskolai engedélyes köteles:

- a faiskolát a 2. és 3. fejezetben leírt követelmények megtartásával üzemeltetni;
 - a vírusmentes és az ellenőrzött (C. A. C.) faiskolát az izolációs távolság megtartásával - elkülönítetten fenntartani;
 - a tételeket egymástól egyértelműen elválasztani és megjelölni;
 - a növényállomány területi elhelyezkedéséről helyszínrajzot készíteni, amely alapján a tételek azonosíthatók.
- A faiskolának gyümölcs-faiskolai szaporító- és ültetvényanyag termeléséről a rendelet előírása szerint, az erre illetékes szerv által rendszeresített nyilvántartást határidőre, minden rovatot egyértelműen kitöltve, szakszerűen kell vezetni.

A szaporítási adatokat a származási igazolványok adatai szerint, a fajtákat a nemzeti vagy az ideiglenesen engedélyezett fajták jegyzéke alapján kell megnevezni. A vírusmentes (vírustesztelt) és az ellenőrzött (C. A. C.) szaporításokról a nyilvántartásokról a nyilvántartást elkülönítetten vezetni.

Az eltelepített alanycsemetékről, csírásmagról és az elvetett vetőmagról minden év május 25-ig, a várható magcsemetékről minden év július 31-ig kell a nyilvántartást elkészíteni.

A kézbenoltásokról, a továbbnevelésről, a tenyészedenyes nevelésről és az iskolázott dugványokról (mogyoró, ribiszke, köszméte stb.), sarjáról, palántáról (málna, szamóca stb.) legkésőbb minden év május 25-ig, a gesztenye oltásokról minden év június 20-ig, a várható fás és bogyós ültetvényanyag mennyiségéről (amely egyúttal a tanúsítható címke megrendelője is) minden év július 20-ig, a tanúsításra bejelentett alanycsemetékről (magcsemete, gyökerez dugvány, bujtvány) minden év október 30-ig a megfelelően vezetett nyilvántartást az Intézetnek kell megküldeni.

4.3.1. A vértermelés célú szaporításokról és a forgalmazásról a belföldön forgalomba kerülő növényekkel azonos nyilvántartást kell vezetni (a tanúsítás is azonos módon történik).

4.3.2. A telepítési helyszínrajzot, a származási igazolványokat, a szaporításhoz kapcsolódó egyéb engedélyeket, ellenőrzési jegyzőkönyveket a nyilvántartási napló mellékleteként kell kezelni és öt évig megőrizni.

4.4. Az alkalmasnak minősített növényanyaghoz a minőségtanúsító címkét az Intézet adja ki.

4.4.1. Egy kötegbe köthető növények darabszámát a rendelet 11. számú mellékletének 3.4. pontja írja elő.

A leveles (zöld) szamóca palánta 400 db-ot meg nem haladó mennyiséget tartalmazó, jól szellőző és zárható ládába csomagolható.

4.4.2. A fás oltványokat a kitermelést megelőzően, a tenyészedenyes növényanyagot, a szamócapalántákat, a kötegelt árut a forgalmazását megelőzően a rendelet 11. számú mellékletének 4. pontja szerint kell tanúsító címkével ellátni.

A koronás oltványokra a címkét a korona vesszők közötti törzsrészre, illetve a suhángoltvány fele magasságában kell elhelyezni. Az egyéb tenyészedenyes növények esetén (szamóca kivételével), azok tövi részére kell felhelyezni.

A kötegelten tanúsított faiskolai termékekre (hasonlóan a fémzárolás gyakorlatához) a köteg alsó kötése a kategóriájának megfelelő tanúsító címkét tűzőgéppel olyan módon kell felhelyezni, hogy azt a címke levétele nélkül ne lehessen felbontani.

Gondoskodni kell a tételek keveredés mentes elkülönítéséről, gondos kezeléséről, hogy azok minden munkafázisban azonosíthatóak, ellenőrizhetőek, azaz megbízhatóan tanúsíthatóak, ellenőrizhetőek, azaz megbízhatóan tanúsíthatók legyenek, továbbá használati értékük ne károsodjon.

4.5. A minőségtanúsító címke nélküli termékek a forgalomból kizárásra kerülnek.

4.6. A saját felhasználásra, a nyilvántartott kísérletre és a kísérleti célra kerülő tételek a faiskola saját címkéjével kerülnek felhasználásra, illetve forgalomba.

4.7. Minden forgalmazott, felhasznált és selejtezett szaporító- és ültetvényanyag-tételről a termelőnek szabályosan kiállított származási igazolványt kel kiállítania, és egy példányt az Intézetnek folyamatosan megküldeni.

A zárolt szaporító- és ültetvényanyagok selejtezéséről az Intézetet előzetesen értesíteni kell.

5. Az ellenőrzés követelményei

5.1. Az árutermelő gyümölcsfaiskolában évente az Intézet ellenőrzi a faiskolai növényállományt, a szaporítás, a bizonylatolás, a nyilvántartás és a tanúsítás rendjét. Az első szemlét legkésőbb július 15-ig, a második szemlét pedig legkésőbb október 10-ig, de még kitermelés előtt lombos állapotban kell végezni.

Indokolt esetben a két szemle együtt is végezhető (pl. a szaporításból még késztermék nem várható stb.).

A fentiekben túl az ellenőrzésre az Intézet a szakmai felügyelet keretében a termelés más időpontjaiban is végezhet ellenőrzést.

5.1.1. Az első faiskolai szemlén ellenőrizni kell:

- a gyümölcs-faiskolai engedély érvényességét;
- forgalmazott és a selejtezett szaporító- és ültetvényanyag mennyiségét, a felhasználás és forgalmazás szabályszerűségét (a nyilvántartási napló, a származási igazolványok, a szemle jegyzőkönyvek és a zárolt tételek selejtezési jegyzőkönyvei alapján);
- a tárgyévi nyilvántartási napló szakmailag helyes vezetését, a helyszínrajzzal való egyezését, a felhasznált szaporító alapanyagok származását, a származási igazolványok felhasználását, a kiadási jogosságát és helyes kitöltését (figyelemmel a származási fokozat - kategória - feltüntetésére),
- a fajta szaporíthatóságát (a nemzeti és az ideiglenes szaporításra engedélyezett fajtajegyzék alapján),
- a faiskolai termesztés területeit a gyümölcs-faiskolai engedély, a területbővítés(ek) és a helyszínrajz adatainak egyeztetésével;
- a helyszínrajz helyességét (a nyilvántartási napló és a területi szemle alapján);
- a szaporított tételek elválasztását, megjelölését;
- a szaporítások becsült tételenkénti mennyiségét, egyeztetve a nyilvántartási napló adataival.

5.1.2. A második faiskolai szemlén ellenőrizni kell:

- az első szemle intézkedéseinek elvégzését;
- a nyilvántartási napló a vázrajz adatai és a faiskolai táblában történt megjelölése alapján azonosított minden kitermelésre szánt tétel fejlettségét, kezeltségét, fajtaazonosságát, fajtatisztaságát és becsléssel az üzemi leltár adatainak valódiságát;
- a növényegészségügyi vizsgálat megtörténtét (a megyei növényegészségügyi és talapvédelmi állomás jegyzőkönyve és a virológiai állapot igazolása alapján).

5.2. A gyümölcs-faiskolai ellenőrzésről a szemle időpontjában jegyzőkönyvet kell készíteni, amelynek tartalmaznia kell:

- az ellenőrzött faiskola nevét és címét;
- az ellenőrzés tárgyát;
- a vizsgálat helyét és időpontját;
- a szemlén résztvevők nevét és beosztását;
- az ellenőrzött növényanyag és a zárolt tételek szabványos megnevezését, mennyiségét;
- a szaporító- és ültetvényanyag előállításával, felhasználásával és forgalmazásával a rendelet kapcsolatos melléklete alapján végzett vizsgálat megállapításait;
- az ellenőrzés során tapasztalt hiányosságokra vonatkozó intézkedéseket;
- az esetleges hiányosságok megszüntetésének határidejét és az ellenőrzöttnek a megállapításokra vonatkozó nyilatkozatát,
- az ellenőrzött további nyilatkozatát, hogy a fajtákat jogszerűen használja.

5.2.1. A gyümölcsfaiskola teljes növényállományát zárolni kell, ha

- a faiskolát nem engedélyezett területen létesítették;
- oly mértékben károsodott vagy gyenge a fejlettsége, hogy a szakmai előírásoknak nem felel meg;
- növényegészségügyi zárlat alatt van.

5.2.2. A faiskolai tételt zárolni kell, ha

- a fajta szaporításra nem engedélyezett, és a faiskola nem rendelkezik a szaporításához az Intézet előzetes hozzájárulásával;
- a szaporításhoz felhasznált alapanyag származása nem igazolt, a származási igazolványról azonosítást szolgáló adat hiányzik vagy valótlan;
- a felhasznált szaporítóanyag nem törzsültetvényből vagy szaporításra ideiglenesen engedélyezett ültetvényből származik;
- nem felel meg a rendelet 10. és 11. számú melléklete szerinti minőségi követelményeknek, fajtaazonossága vagy a fajtatisztasága nem megfelelő, vagy nem állapítható meg, pl. nem egyezik meg a nyilvántartás, a származási igazolvány adataival;
- növényegészségügyi zárlat alatt áll.

5.2.3. A faiskolai tételt alacsonyabb kategóriájúnak kell minősíteni (le kell fokozni), ha

- az azonos fajtájú, de különböző kategóriájú növényeket nem különítették el, azonos származásfokozatú tételként jelölték. Ez esetben a legalacsonyabb származásfokozatú szaporítóanyag határozza meg a jelzett tétel kategóriáját;
- oltvány esetében nem az alacsonyabb kategóriájú komponens alapján jelölték a tétel származásfokozatát.

5.2.4. Egyéb hiányosság(ok) megszüntetését határidő és jelentési kötelezettséggel elő kell írni.

5.2.3. A zárlatfeloldás feltételeit az ellenőrzötttel közölni kell.

13. számú melléklet a 90/1997. (XI.28.) FM rendelethez

Dísznövények származásának igazolása, fémzárolása

1. Az 5.§ szerinti törzskönyvezett növényekről származó szaporító alapanyag minősítését, fémzárolását az Intézettől kell kérni.
Az Intézet a fémzárolást akkor végzi el, ha
 - a szaporítóanyag letermelésének idejét ellenőrzés céljából előzetesen bejelentették,
 - a növények növényegészségügyi igazolását az illetékes növényegészségügyi és talajvédelmi állomástól beszerezték.
2. A fémzárolt termékről az Intézet származási igazolványt állít ki.
3. Az 5.§ és 6.§ szerinti növényekről származó a faiskolai szaporítást és továbbnevelést szolgáló forgalomba kerülő szaporítóanyagról a törzsültetvény és a faiskola tulajdonosa az Intézet által rendszeresített, szigorú szármadású származási igazolványt állít ki.
4. A származási igazolványnak tartalmaznia kell:
 - a termelő és a vevő nevét, címét, engedély számát,
 - a forgalomba kerülő szaporítóanyag származásának pontos helyét (tábla, sor, tőhely),
 - a növény tudományos nevét,
 - a szaporítóanyag szabvány szerinti termékkategória jelét, és
 - mennyiségét.
5. A származási igazolvány egy példányát évente az Intézetnek meg kell küldeni.

14. számú melléklet a 90/1997. (XI.28.) FM rendelethez

Díszfaiskolai ellenőrzés, forgalmazás

1. A szaporítóanyag előállítás ellenőrzés céljából tárgyév február 15-éig be kell jelenteni az Intézetnek.
2. A faiskolákat az Intézet e rendelet előírásai és a vonatkozó szabvány szerint ellenőrzi, a szaporított tételeket minősíti és erről jegyzőkönyvet állít ki.
3. A törzsültetvényből, szaporításra engedélyezett állományról, vagy gyűjtésből származó, és forgalomba hozatalra előkészített díszfaiskolai vetőmagot az Intézet külön jogszabály szerint minősíti és erről "Minősítő Bizonyítvány"-t állít ki. A termelő a forgalmazáskor a minősítő bizonyítványt köteles csatolni.
4. A szaporítóanyag certifikációját a termelő a szaporítóanyag előállításának megkezdése előtt kérheti az Intézettől. A dísznövény szaporítóanyag minőségtanúsításáról (certifikáció) az Intézet okiratot állít ki, amely exportra is felhasználható. Az utólag bejelentett tételeket nem lehet certifikálni.
5. Díszfaiskolai továbbnevelésre csak az Intézet által rendszeresített, vagy általa jóváhagyott származási igazolvánnyal ellátott szaporítóanyagot lehet forgalomba hozni és felhasználni. A termelő a származási igazolvánnyal tanúsítja a szaporítóanyag származását, faj-, fajtaazonosságát, szabványos minőségét, méretét és mennyiségét.